

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה 1 (תשפ"ב)

מאמרים נבחרים משכונות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

קרה

זהר המבואר
הפּתּוּר וְהַכּוּד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מצלי ברכה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

לאור באור לשמים

"שמודאי בדברי הקודש האלה יאיר

כל איש נשמתו הנקראת שמים"

(הרה"ק ר' משה מנחם מבראגין ז"ע)

בשורה טובה לישורי הסודות:

ספר אור לשמים המבואר
הרה"ק רבי מאיר זע"א מאפמא

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

קרה

מיום שַׁנְתַּגְלָה רַבְּנֵנוּ הַבַּעַשׁ"ט ז"ל בְּעוֹלָם הוּא הַתְּחִיל
לְגַלוֹת עֲבוֹדַת הַשְּׂמֵחָה בְּיַתֵּר שְׂאֵת וּבְיַתֵּר עֹז, כְּפִי שְׂקַבֵּל
מִפּוּמָּא דְרַבּוּ הַמְּבַהֵק אַחֲרֵיהּ הַשִּׁילְנֵי הַנְּבִיא שְׁהִיה מִתְּגַלָּה
אֵלָיו תְּדִיר, כְּמִוֶּבֶא בְּסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף פְּרָשֶׁת
בְּלֶק וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אַחֲרַי הַשִּׁילְנֵי שְׂקַבֵּל מִמְּשָׁה רַבְּנֵנוּ ע"ה וְהָיָה
מִיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם וְאִח"כ מִבֵּית דִּינֵנוּ שֶׁל דּוֹד הַפְּלֶק ע"ה וְהָיָה רַבּוֹ
שֶׁל אֵלָיו הַנְּבִיא וְרַבּוֹ שֶׁל מוֹרֵי זֹלָה"ה

(טהרת הקודש - מאמר טהרת המחשבה)

אוצר פניני החסידות

- א **שמועת יצחק** | מדרגות ומקשבות קדושות אינם פוטרם מקיים המצות בפעל
- א **תולדת אדם** | אינו להפשיט מיד בתחלת הדרך ונפלאות אלא לעבד את הבורא בפשיטות
- א **אגרא ליעקב** | מלי דחסידיהא מבחרים הם אר נרק בתנאי שאין גורע על דם מדון המפרש בתורה
- א **זרע קדש** | טענתו של קרח היתה במה שחפץ לעבדו! יתברך בגדולות ונפלאות אשר לא נצטווה! משה ואהרן חפצו בעבודת ה' אף ורק מקמת צווי הקב"ה
- ב **שם משואל** | אהרן הפהו היה דבוק בהשם יתברך ובכל זאת השפיל עצמו לפחותים מפני שהיה נאמן להשם יתברך, אף החפץ בקהנה למעלת עצמו אינו ראוי לכהנה
- ג **בית יעקב** | משה רבנו היה נשמת הבל וקרח היה נשמת קין
- ד **מבשר צדק** | הדרך כיצד להנצל מן הגאון
- ה **אמת ליעקב** | 'וקרח שפקח היה' - אסור להיות מדאי חכם
- ה **מוחשוף הלבן** | ענותנותו של משה רבנו עליו השלום במעשה קרח
- ו **אמרות משה** | עצה להתגבר על הוצר - לצעק בקול בתורה ותפלה
- ו **פני מנחם** | באור נפלא מדוע נעשו עזרת קרח וזקא באשו! כאשר אין דבקים בחכמים ותלמידיהם שולטת האש
- ו **לקט אמרי קדש** | הוצאת הפרחים אחר השקדים להורות על פתח התשובה המיוחד שפתח משה לבני קרח
- ז **לקוטי תורה** | עבודת הלויים היא להמשיך מעלמא דאתפסיא לעלמא דאתגליא
- ז **תולדות אהרן** | בהירות המחיו בעת התפלה היא רק כאשר האדם עושה הנהגה נאותה
- י **אמרי נעם** | גדול כח התפלה אשר בכחה אפשר לפתח אפלו השערים שהם ביד הקדוש ברוך הוא
- י **באר משה** | אזוהרה לא לכבד את העשירים יותר מהתלמידי חכמים
- יא **לקוטי שיחות** | הדיין בגמרא האם יש שליחות לנכרי בכל התורה
- יב **לב שמוחה** | מעתירים בגרפת החדש שימי החדש הבעל"ט יהיו מלאים ומנצלים ברוחניות
- יג **מעגלי צדק** | אכילת וענג שבת מתקן חטא אדם הראשון
- יג **אף פרי תבואה** | הסתופפות בצל הצדיק לפחות פעם אחת בשנה בשבת או יום טוב
- יד **אמרי נעם** | אי אפשר לזכות לזאת טעם השבת והמועדים אלא על ידי נטיעה לצדיק
- יד **אמרי חיים** | הסתופפות בצל הצדיק משרה על האדם חשק לקד ולזמר בשבת קדש
- טו **בית ישראל** | הוראת החוזה מלובלין זיע"א שיש לבוא לצדיק בעקר בשבת קדש
- טו **אמרי קדוש** | יש ללכת לצדיק בימות החל וגם בשבת קדש
- טו **מעגלי צדק** | על בעל התשובה לשמר עצמו הן בימי החל והן ביום השבת

אוצרות גאוני הדורות

- טו **לקוטי מהר"ם שיק החדש** | תלנת קרח שישראל כלם קדושים ואינם צריכים להדרכת דרך הישרה
- טז **משגב לך** | תלונת קרח שקל ישראל קדושים ואין להתנאות עליהם אפלו שמינית שבשמינית שבפגאנה
- טז **כתנות אור** | קרבו תמיד של בין הערבים שלא מלשה בו האש עד הבקר סימו שלא נתקבל לרצון
- יז **צמח דוד** | לא נטל משה רבנו שום מתנה מישראל אף שאדם חשוב רשאי
- יז **אהל יעקב** | עמידת אהרן ב'מופת המחתות' רחוק מאהל מועד לאחר קרח ועדתו
- יח **אברהם אבני** | לא נתאנה משה רבנו אף בלבו למלך על ישראל ושיהיה אהרן אחיו פהו גדול
- יח **אפריון** | סימן קדשת המחנות שאי אפשר לחלק כלל על משה ואהרן
- יט **זנו אהרן** | פריחת הפרחים במטוה של אהרן במקום שהיה כתוב 'אהרן לבית לוי'
- כ **חמדת ישראל** | קשפרח משה אהרן נתקנו הניצוצות שפגם קרח במחלקתו
- כ **שפתי כהן** | היה ראוי למשה רבנו לטל חמורו של ישראל שהפיהו המצרי והצילו משה רבנו
- כא **גבול בנימין** | נטילת חמור מדתו שהצילו משה רבנו מהקאת המצרי
- כא **נפלאות חדשות** | נטילת חמורו של אבירם שהצילו משה רבנו מהקאת דתו
- כא **ראש דוד** | נטילת חמורים מבזת מצרים לשאת ארונו של יוסף
- כב **צידה לדרך** | נטילת חמורים מקרח לשאת עצמות יוסף כיון שנתעשר ממטמונו של יוסף
- כב **באר בשדה** | נטילת חמורים מבזת מצרים כדיון מלך הנוטל מחצה מבזת המלמכה
- כג **מעשי צדיקים**
- לא **ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה
- לה **זוהר הקדוש** | עם פרוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת קרח

עבודת ה' מתוך פשיטות והתבטלות

שמועת יצחק

רבי יצחק מוורקא זי"ע א

מדרגות ומחשבות קדושות אינם פוטרים מקיום המצות בפעל

ויקח קרח (טו א). קפץ קרח ואמר למשה, טלית שפלה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית וכו', בית מלא ספרים מהו שיהא פטור מן המזונה וכו' (במדבר רבה יח ג).

קרח שאל, האם מי שמחשבתו העיונית בספרים, שהם מדרגות האהבה ויראה והתורה שפולה מתרי"ג מצות, האם הוא פטור מחמת פן ממעשה המצות בפעל. ומשה רבנו עליו השלום השיב שתייב, פי מדרגות ומחשבות קדושות אינם פוטרים מקיום המצות בפעל:

תולדת אדם

רבי יהושע מאוסטרובא זי"ע א

אין לחפש מיד בתחלת הדרך גדולות ונפלאות אלא לעבד את הבורא בפשיטות

יש שתועים מדרך השכל ומבקשים גדלות לעצמן, ובתחלתן להתנהג בדרך החסידות מחפשים תכף לדעת הסודות מהאותות הנוראים, ועקר המלחמה נשפח מהם לחם מלחמות ה' בעוז וגבורה ולשוב בתשובה בשכרון הלב.

כי בודאי כל עוד שלא בא האדם לתכלית העבודה לזכות להשראת השכינה, ידע

גאמנה שעדין לא שב באמת, וצריך לפשפש במעשיו בעיון היטב הדק לשוב ולתקן כל מה שפגם וידע אנש בנפשה בכל מה שפגם וסלף למולו יתברך, ויראה לשוב על הכל ולתקן הכל בתשובה.

וזהו 'ויקח', על ידי שהאדם לוקח לו מדרגות גדולות תכף בתחלה ומבקש גדלות לעצמו, על פן 'קרח', נשאר קר ומצנן מעבודתו יתברך, מלשון 'הקרח הנורא' (יחזקאל א כב):

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע א

מלי דחסידותא מבחורים הם אך ורק בתנאי שאין גורע על ידם מדין המפרש בתורה

הנה חסידות הוא לפנים משורת הדין, דהדין מפרש בתורה לעשות כף וכף, והחסיד המתגעגע לעבודת השם בראותו שהעבודה הזו היא רצון השם יתברך, מדקדק בה יותר מן הדין המפרש בתורה.

והנה מה טוב ומה נעים הדבר באם על ידי הדקדוק ומלי דחסידי הלזא אינו מבטל בזה איזה דבר עקרי בתורה, מה שאין פן אם על ידי זה מבטל דבר עקרי בתורה, אין לך טפשות גדול מזה וענוש יעגש.

דגמא מענין אסור חמץ בפסח

הדמיון בזה, למשל צננו השם יתברך שלא לאכל חמץ בפסח, הנה מן הדין שבתורה אם שהתה העסה כדי חמוץ אסורה. והנה המתנהג בחסידות, בראותו אשר זה חפץ השם יתברך, מדקדק שלא תשקה העסה אפלו

משורת הדין בחשקו לעבד אפלו בדבר שלא נצטווה.

באור דקדוק הלשון 'ויקח קרח' על פי הנ"ל
וזהו שנגמר 'ויקח קרח (טו א)', לא פרש בתורה
 מה לקח, הרמז הוא שלקח דבר שאינו
 מפרש בתורה, הינו לפנינו משורת דיני התורה
 הנה הוא לפנינו חסידות, אבל על ידי החסידות
 הנה 'ויקמו לפני משה כו' (טו ב) 'ויקהלו על
 משה כו' (פסוק א), והנה לא ירצה השם לתברך
 בחסידות כנה:

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א

טעותו של קרח היתה במה שהפך לעבדו
 ותברך בגדולות ונפלאות אשר לא נצטווה |
 משה ואהרן חפצו בעבודת ה' אך ורק מחמת
 צווי הקב"ה

עקר כונת קרח שרצה לעבד את השם ותברך
 ביתר שאת, הוא פנה, אבל דרכי משה
 ואהרן הנה, שלא לבחור רק במה שפחור ה',
 אפלו בעבודתו ותברך לא לילך בגדולות
 ובנפלאות ממנו.

ואדרבא, משה אפלו כשבקשו ותברך שילך
 בשליחותו, סרב ואמר 'שלח נא
 ביד תשלח' (שמות ד יא), וכן אהרן פתיב בו
 'קרב אל המזבח' (ויקרא ט ז), ופרש רש"י ו"ל
 שהיה אהרן בוש.

באור דקדוקי לשון הכתובים על פי הנ"ל

וזהו שאמר משה, ואהרן מה הוא פי תלינו
 עליו (טו יא), פי אהרן אפלו זה אינו
 רוצה להיות לו כבוד אפלו בעבודת השם
 ותברך, ואפלו לעבד לה' בגדולות ונפלאות,
 רק מחמת שצוה ותברך את אהרן לעבדו כנה,
 ולא שרצה בעצמו לעבד את השם ותברך
 בעבודתו זה.

רגע כמימרא, ובאם תשקה אפלו כרגע לא
 יאכלנה.

והנה באם יארע לחסיד הנה שבלילה הראשונה
 דפסח שמחייב לאכל כזית מצה
 מדאורייתא, ולא יהיה לו אלא מצה פזאת
 ששקתה העסה כרגע, הנה אם יחמיר לעצמו
 כדרכי חסידותו ולא יאכלנה ויבטל מצות עשה
 דאורייתא, לא ייטב בעיני י"י.

כל זאת בבטול מצות עשה. ומכל שכן
 אם על ידי חמרת חסידותו, יעבר על
 איזה מן האזהרות בלאוין אשר לא תעשינה,
 על חסידות כנה שקלי טיבותיה ושדיא
 אחיזרי.

קרח התפתה לנהג - מתוך מדת חסידות -
 בדברים שלא נצטוו ולעבר על צווי ה'

וזה יש לפרש ככאן, והנה קרח ודאי לא
 היה סובר אשר עושה יענש אם לא
 יעבד בקנה עבודת הקרבנות, כיון שלא
 צוהו השם ותברך, ואפלו היה סובר אשר
 חס ושלום מדעתו עושה זאת, הנה מה לו
 לעשות כיון שלא נצטווה, והוא דבר שאינו
 בידו.

אך קר"ח עשה זה ממדת חסידות, באמרו
 כיון שהשם ותברך חפץ בעבודת המשכן
 בקרבנות ובשיר, הגם שלא נצטויתי רק
 בעבודת השיר ומשא, עם כל זה ממדת
 חסידות להשתוקק לעבדו בכל העבודות
 שבמשכן.

והנה הוא מדת חסידות, אבל נתפתה
 על ידי חסידותו לעבר את פי י"י
 לחלק על משה, אשר העיד עליו 'בכל ביתי
 נאמן הוא' (במדבר יב ז), ובלא זה המחלקת
 עון פלילי הוא, ומכל שכן המחלקת על
 משה נוגע לכל התורה, ורוצה אפר לב
 הותל הטהו, שמצוה עושה בחסידות לפנינו

יתברך ורצונכם להרגיש עוד יותר ולעלות מעלה מעלה, אם כן פונתכם לעצמכם ואין זו מדת כהן:

התרחקות מקנאה גאוה ומחלקת

בית יעקב

רבי יעקב אב"ד אלכסנדר זיע"א

משה רבנו היה נשמת הכל וקרח היה נשמת קין

מבאר בספר הגלגולים, כי משה היה נשמת הכל וקרח היה נשמת קין, וגם המצרי היה נשמת קין. ולכן משה נשמת הכל הרגו, ואחר כך נתגלגל קין ביתרו, לזה נקרא 'קני' אותיות 'קין'.

שרש חטאם של קין וקרח נצמח מקנאה

נראה כי הנה שרש החטא קין נמשך מצד קנאה על אחיו הכל שגולד עמו תאומים אשר היו לו לנשים, על ידי זה בא לשפיכת דמים ולמינות ולכפר בהשגחה ואמר 'לא ידעתי השמר אחי אנכי' (באשית ד ט).

ולכן קרח שהיה גלגול קין היה גם כן שרש מחלקתו נמשך מקנאה, כמו שפרש רש"י נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עזיאל, ועל ידי זה נאבדו מתוך הקהל הם וכל אשר להם, כי הקנאה והתאווה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם (אבות פ"ד מכ"א).

קין התגלגל גם במצרי וביתרו | נתקן על ידי אמונה בהשגחה פרטית

והנה מתחלה נתגלגל קין בהמצרי והרגו משה, ובזה התחיל התקון של קין אשר הרג את הכל, ואחר כך נתגלגל ביתרו, והיה בזה תקונו אשר מתחלה כפר בהשגחה ואמר 'לא ידעתי' (באשית ד ט) ועתה אמר 'עתה ידעתי כי גדול ה' מפל האלהים כי בדבר

זוהו שאמר משה 'כי לא מלבי' (פסוק כח שם), שלא היה בלבי כלל על המלכות, ואפלו לעבדו יתברך בזה אין רצוני בזה - רק מחמת שצוה יתברך, ולא לשום פונה אחרת כלל, ולכן אמר משה 'המעט מקם פי הכדיל וגו'' (פסוק ט שם), שהאדם אין צריך לכנס לפניו ממדרגתו:

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

אהרן הכהן היה דבוק בהשם יתברך ובכל זאת השפיל עצמו לפחותים מפני שהיה נאמן להשם יתברך, אך החפץ בכהנה למעלת עצמו אינו ראוי לכהנה

ובקשתם גם כהנה (טו י). להבין מה זו קושיא, וכי מי יחוש חוץ מהם שהיו דבקים בהשם יתברך והרגישו מתיקותה של עבודת ה'.

והנה בזהר הקדוש (קעו): ללכן כהן נקרא קדוש ולוי טהור, דכהן הינו נבדל, יצין שם, והינו להיות נבדל גם מעצמו שלא ירגיש בטובת עצמו כלל.

דאהרן היה איש מרפכה ומחשבתו היתה קשורה תמיד במקום עליון, אף על פי כן השפיל את עצמו לפחותי העם לעשות שלום ביניהם, ובין איש לאשתו, והוא מחמת שהיה נאמן ואוהב להשם יתברך ועשה כל מה שהיה ביכולתו להיות נצמח מזה טובה לעבודת ה', ולא השגיח על עצמו כלל.

זוהו 'איש חסד' (משלי יא ז'), לגמל לחברו חסדים, ואין פונתו לעצמו כלל, ועל ידי כן בכחו למשוך חסדים מלמעלה למטה אף לאלה שאינם ראויים לכך לפי מעשיהם.

זוהו שאמר 'ובקשתם גם כהנה', מאחר שאתם הייתם מרגישים מתיקות עבודת השם

נושאים בפרשת קרח

כלל, ולכן אם האדם בא לאיזה קנאה על חברו חלילה, יראה להתאמץ בכל כחו להסיר הקנאה מלבו, וידבר עצמו באמונת השם יתברך והשגחתו וכו'.

הצדיק האמתי מוצא בעצמו תמיד חסרונות

ולפעמים נצמח הקנאה מחמת שזך וישר פעלו בעיניו, ואינו רואה נגעי עצמו ואומר בלבו למי ראוי כל טוב אדוני יותר ממנו, אמנם באמת אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ו כ), ירצה כי בטוב בעצמו נמצא החטא, איזה מחשבה לא טובה ואיזה התפארות.

והצדיק האמתי הוא מוצא תמיד חסרונות רבות בעבודתו והוא ממארי דחושבנא, כמו שנאמר 'רבות רעות צדיק' (תהלים לד כ), ירצה שהצדיק רואה בעצמו רבות רעות בעבודתו, ומכאן יצילנו ה':

מבשר צדק

רבי ישכר דב מזלוטשוב זיע"א

הדרך כיצד להנצל מן הנאות

תורתנו הקדושה מלמדת אותנו איך להנצל מאנחה ונגלות, כי הוא מאוס מאד בעיני יוצרנו, והוא שיחשב האדם, אף שיש לו כל המעלות ומדות טובות, למה לי להתיהר בזה, כיון שהכל ממנו יתברך, כי בלתי רצונו אי אפשר לשום דבר להיות.

וכיון שפך, אין זה מגרמי, וכי יש לו להגרן להתיהר על מה שמוציא תבוואה, כיון שאין זה מגרמיה, רק מה שהבעל הבית הניח לתוכו כך הוא מוציא, וכן היקב פמה שהבעל הבית הניח כך הוא מוציא, כמו כן האדם המעלות שהקדוש ברוך הוא השפיע אצלו כן יש בו והמעלות נקראין תרומתכם.

אשר זרו עליהם (שמות יח יא) והאמין בהשגחה פרטיות.

אמנם זה היה תקונו אף על חטאו שהרג את הכל ועל אשר פפר בהשגחה, אמנם על החטא של דם זרעיותיו של הכל כמו שפרש רש"י בכראשית (ד ט) 'קול דמי אחיך צעקים כו' - דמו ודם זרעיותיו, נתגלגל בקרח אשר על ידי מחלקתו נאבדו גם זרעו.

בכל דור יש נשמת משה ונשמת קרח החולק עליו | התרחקות ממחלקת ומקנאה סגלה להנצל מצער גדול בנים

ושמעתי ממורי ז"ל מפרשיסחא, שבכל דור יש נשמת משה ונשמת קרח החולק עליו, ואם יש לנשמת קרח זה הכנעה נגד הצדיק נשמת משה, יש בזה תקון לקרח. ואם יש לאדם צער גדול בנים רחמנא לצלן, סגלה לזה לזה ממחלקת ולהיות רודף שלום ולהיות מן הנעלבין ואינם עולבין וכזה שב ורפא לו.

כי אולי הוא מנצוץ קין ומעדת קרח לכן יש לו צער גדול בנים רחמנא לצלן, לזה יזהר להיות רודף שלום לתקן חטא קרח, וגם יזהר מקנאת איש מרעהו, כי שרש חטאם היה מצד קנאה.

השרש לעברות ה' הוא להתנחק מאד מקנאה

לזה שרש עבודת השם להרחיק עצמו מאד מאד מקנאה, כי על ידי קנאה נצמח תאנה וכבוד, ושרש אמונת השם הוא שהבורא יתברך הוא בעל היכלת ומשגיית בהשגחה פרטיות על כל הברואים, וזו ומפרנס מקרני ראם עד ביצי בנים, ונותן לכל אחד צרכו וכל אדם מה שיש לו הוא מה שראוי לו.

ואם היה ראוי לו יותר, ודאי היה נותן לו השם יתברך יותר, ואין אדם נוגע במוכן לחברו אפלו כמלא נימא, ואין מקום לקנאה

להג'רן שום יוהרא וכנ"ל, פן האדם יזכר שממך הכל נאז אין נופל שום יוהרא על זה:

זוהו ונחשב לכם תרומתכם (יח כז), שהמעלות שלכם יהיה נחשב בעיניכם כמו דגן מן הגרן שאין

פרשת קרח

מחטף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

ענותנותו של משה רבנו עליו השלום במעשה קרח

תשייתמו כתנור אש לעת פניך ה' באפו יבלעם ותאכלם אש (תהלים כא י). זה מדבר על קרח ועדתו על הבלועים ועל השורפים, ויא להגיד ענותנותו של משה רבנו עליו השלום, שכל הנקמות שנעשו בקרח ועדתו לא תלה שום דבר בכחו רק תלה הכל במאמרו ותברך.

בתחלה אמר להם שיקחו איש מחתתו מאתים וקמשים איש וקרח ואהרן, והאיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש (פסוק ז) והשאר יאבדו, והיה יכול משה רבנו עליו השלום באותה שעה לגזר [על] האש שתצא ותאכלם ובלא הקרבת המחתות, וגם בזה יודו בני ישראל ויכירו וידעו כי האמת עם משה רבנו עליו השלום והרשעים האלה מזידים וחסאים ופושעים. והוא עליו השלום היה מאריך אפו ואומר אולי ישובו, ותלה הדבר בידו ותברך: **וזוה** בא לרמז פאן, 'תשייתמו כתנור אש', דהיננו, אף על גב דבאותה שעה היה כח בידך לומר לה' שתצא אש ותאכלם מיד, לא עשית בן, רק היית מעבב הדבר ודחית אותם ואמרת (פסוק ח) 'בקר וידע ה' את אשר לו'.

ודומה זה למי שרצה לשרף אדם שנתחייב שרפה והיה תנור מוכן מסק אש

ויקח קרח (טז א)

אמת ליעקב

רבי יעקב יצחק מבלגודוב זיע"א

'וקרח שפקח היה' - אסור להיות מדאי חכם

בליל שבת קדש בדרך שחו אמר בזה הלשון: בהיותי אצל הרב הצדיק רבי משה מלעלוב זצלה"ה זי"ע בשבת פרשת קרח לא שמעתי ממנו שום דברי תורה, רק בכל הסעודות אמר הרבה פעמים: וקרח שפקח היה - צוא קלוג טאר מען גישט זיין - אסור להיות מדאי פקח).

אין לקום את התורה מתוך התחכמות

להבין דברים הקדושים. דהנה כל איש הישראלי מזהר לשמר את עצמו שלא ילך בהתורה הקדושה בשום התחכמות כלל, כי אם הולך חלילה בהתחכמות יוכל לפל חס ושלום להתחכמות רעין ובישין ורחמנא לצלן, ויכול לפל חס ושלום לכל הרהורים רעים ומינות חס ושלום. רק יאמין באמונה שלמה בפשטיות מה שהזהירה התורה הקדושה לעשות ושלם לעשות. וזהו שמזהיר התנא (אבות פיג מ"ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת:

וקחו איש מחתתו ונתתם עליהם קטרת והקרבתם לפני ה' (טז יז)

| כאשר אין דבקים בחכמים ותלמידיהם
שולטת האש

כתוב **ואש יצאה מאת ה'** (טו לה). **למה דוקא**
אש. וגם פתיב מאת ה', והלא ה' זה
מדת הרחמים.

אלא דאיתא (ספרי עקב) וכי אפשר לדבק
בשכינה והלא ה' אלקיך אש אוכלה
הוא אלא הדבק בחכמים ובתלמידיהם, ומפיון
שקרח נתק עצמו ממשוה רבנו ולא נתקיים
אצלו הדבק בחכמים וכו', ממילא פגעה בו
אש אוכלה.

באור המחלקת האם קרח היה מן השרופים

ואולי על ידי זה אפשר לבאר הא דנתלקו
בגמרא (סנהדרין קי.) אם קרח לא היה
מזן השרופים מן הבלועים, או שהיה משניהם
מזן השרופים ומזן הבלועים, וקשה איך שיך
שיהיה משניהם, הלא אם היה מן הבלועים
שיירדו חיים שאולה אינו מן השרופים.

אלא הפונה לאש מלמעלה, וזה שיך על
הארץ ומתחת לארץ, כשאין הדבק
בחכמים ובתלמידיהם שלטה ואכלה האש:

ויחי ממחרת ויבא משה אל אהל העדות והנה
פרח מטה אהרן לבית לוי ניצא פרח וניצין ציץ
ויגמל שקדים (משננו ארון נגנה עמו צנננת המן,
וצלוחית שמן המשחה, ומקלו של אהרן ושקדיה ופרחיה,
יומא נב: יז כג)

לקט אמרי קדש

רבי ישכר דב מבגלוא זיע"א

הוצאת הפרחים אחר השקדים להורות על
פתח התשובה המיוחד שפתח משה לבני קרח

ובתרגום יונתן הקשה למה הזכיר ופרחים,
והלא גמל שקדים, ומתוך כי מקצת
הפרחים נשארו שלא גמלו שקדים ונשארו
פרחים. ופרש בריטב"א כי אף על פי שכתב

להכה, ולא רצה לשרפו בו מרב רחמנותו,
אמר שמא ישוב, וצוה להסיק תנור אחר מחדש
שבו ישרף האיש המתיב שרפה, וכלי עלמא
ידעו שפונתו לטובה, שמא ביני ביני שיהיה
ראוי התנור לשרף, יחזר המתיב.

וזהו 'תשיתמו פתנור', דהינו עשית להם
עכבה לשרפתם, דומיא דתנור שרצה
להסיק מחדש צריך עכבה להסקתו, כך עשית
להם דחיה עד בקר. 'לעת פניך', דהינו בעת
שהכעיסוך פעם גדול, והיה כח בידך באותה
שעה לשרפם מיד והאמת עמך, אפלו הכי
הארכת אפך ורחית אותם עד הבקר:

וכל ישראל אשר סביבתיהם נסו לקלם כי אמרו
פן תבלענו הארץ (טו לד)

אמרות משה

רבי משה מסוברין זיע"א

עצה להתגבר על היצר – לצעק בקול בתורה
ותפלה

וכל ישראל אשר סביבתיהם נסו לקלם כי
אמרו פן תבלענו הארץ. יש לבאר על
פי הידוע כי העצה להתגבר על היצר בעת
שהוא מתגבר, הוא לצעק בקול בתורה ותפלה.
וזהו נסו לקלם, זיי האפן זיך גענוימען צום
קול, כי אמרו פן תבלענו הארץ, שהארציות
והתקמרות תבלענה אותם, על פל לקחו עצמם
לכחינה זו:

ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים
איש מקריבי הקטרת (טו לה)

פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

באור נפלא מרוע נענשו עדת קרח דוקא באש

ויענין ברשב"ם דבור המתחיל שמעית, דקאמרי שיהי ירדו חיים שאולה.]

נמצא שעושין תשובה בחיים, ויבכל פעם משלימים את עצמם ביותר. ולזה ניחא שפיר הלמוד זכות עליהם, כי הרי צדין בגופין הן ויכולים לתקן מעשיהם.

ועל פי זה מישב היטב הלשון הגמרא 'שקדים ופרחים', לרמוז דאף לאחר שנתבטל הפרי, יש עוד ביכלת לחזור ולצמח הפרחים ולעשות פרי מחדש, הרמוז על בני קרח, אשר אפלו אחר בליעתם, ביכלת עוד בידם לעשות תשובה ולתקן מעשיהם להשלים החסרון:

ועבר הלוי הוא (יח כג)

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

עבודת הלויים היא להמשיך מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא

ועבר הלוי הוא. פרוש כמו שאיתא בזהר (ראה זהר ח"ג קעח): שכל עבודת הלויים הינו להמשיך מבחינת 'הוא' שהוא בינה עלמא דאתכסיא על עלמא דאתגליא.

ההכרל בין מחין דאבא למחין דאמא

והענין, דהנה צריך לבאר ההפרש בין מחין דאבא ומחין דאמא. פרוש מחין דאבא הוא בחינת השגת הבטול בבחינת חכמה שהוא בחינת כח מה, 'ונחננו מה' (שמות טו ז), שהוא בבחינת קרירות, שהוא בחינת יראה עלאה יראה בשת, שהוא בחינת יתחקמה מאין תמצא' (איוב כח יב), תכלית הבטול.

ובחינת מחין דאמא בחינת בינה נקרא 'להנחיל אהבי יש' (משלי ח כא),

ויעגל שקדים נשארו שם מקצת פרחים כמו שהיה, כדי להגדיל הגס.

והנה לכל התרוצים צדין קשה, הלא מקדם הנה ליה למתני ופרחים ואחר כך שקדים, כדרך גדילתם, ובגמרא איתא שקדים ופרחים, וכל התרוצים לא נאמרו רק איך נשארו הפרחים גם אחר גדול הפרי, אבל על הסדר לא תרצו.

ויש לומר, דהנה אבי ו"ל הקשה על המבאר בספרים הקדושים, והרב הקדוש מלובלין וצ"ל, חפשו על קרח זכות, הלא אין טוענין למסית.

ואמר אבי ו"ל, דהנה כל חשבוננו של אדם לתקן מעשיו, הוא רק כל עוד נשמתו בו, והוא בחיים חיותו, כי כל זמן שיצריך ימים יש בכחו לתקן מעשיו ולהשלים עצמו למפרע, לתקן את אשר עוה, ויבהיר הנשמה מן הגוף אין ביכלתו לתקן עוד, כדכתיב 'כי אין מעשה וחסבון ודעת וחקמה בשאול' (קהלת ט"ו).

ועקר השלמות יוכל להשיג בעת שהגוף והנשמה הם ביחד, כי הנשמה לבדה הרי היתה קדושה בטורם ודחה לעולם הזה, ועקר בואה לעבר עם הגוף לקדשו ולטהרו, על פן רחם משה עליהם, והתפלל ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם, וירדו חיים שאולה. ואיתא במדרש (במ"ד יח ט) חיים ונקמים עד עכשו, כלומר שעודם חיים בגופם.

ואיתא בגמרא (ב"ב ע"ד). ואמר רבה בר בר חנה, אמר לי ההוא טיעא, תא אחוי לך בלועי דקרח, אזלי וחוזאי תרי ביזאי, וכו', אמר ליה אצית מאי שמעית, ושמעיתא דהו ו אמרין משה אמת ותורתו אמת והם בדאין,

ההתבוננות מבחינת מחין דאמא שהיא המולדת, הבנים שהם אהבה וכל המדות הקדושות, ואחר כך צריך להאיר בהן מבחינת מחין דאבא.

וזה הנה עבודת הלוים, דכתיב ויעבד הלוי הוא, פרוש שכל עבודתם הנה להוציא המדות אהבה ויראה מהעולם מבחינת הוא עלמא דאתכפסא, אל הגלוי. שהוא על ידי ההתבוננות.

כאור ענין עבודת הלוים בשיר בכמה סוגי כלים

ולכך הנה עבודתם בשירה בפה בקול ובזמרה בכלי, ויש כמה כלים כמו שזאמר 'הללוהו בתקע שופר הללוהו בנגל וכנור הללוהו בתוף ומחול כו' (תהלים קג ג-ד).

והינו שיש כמה מיני התלהבות שבהתגלות. יש תשוקה והתלהבות בבחינת שמחה וחדוה. ויש שהיא בבחינת מרירות ולב נשבר. והכל הם בהתגלות הלב. ויש כמו כן לנגד זה כמה מיני כלי זמר.

ועל דרך זה הוא ענין 'הללוהו בתקע שופר', שופר שהוא קול המטיל חרדה ולב נשבר, שזהו ענין התקיעות והשברים. וכן 'צלצלי תרועה' הם גם כן כנגד ההתלהבות שבמרירות ולב נשבר. ו'עגב' הוא כלי זמר של שמחה שהוא נגד האהבה והתלהבות שבשמחה.

וזה הנה עבודת הלוים בכלי זמר בכמה מינים, שהכל הוא לעבד את בחינת 'הוא', בחינת 'הוא עצונו' (תהלים ק א), להמשיך המדות מהעולם אל הגלוי:

שהוא מה שבא הארה מגדלתו? תברך לכלל הבנה והשגה ממש, ועל ידי השגה זו נולד ונמשך מזה מדת אהבה עזה בגבורות ושפי אש אליו ותברך.

בתפלה צריך להיות גם מחין דאבא וגם מחין דאמא

והנה בתפלה צריך להיות שני הבחינות, הינו מחין דאבא ואמא. פרוש שבחינת מחין דאמא הוא הבחינת רצוא לפלל למעלה על ידי אהבה עזה כשלהבת הנולדת מההתבוננות בגדלתו ותברך שהוא בחינת מחין דאמא, 'כי אם לבניה תקרא' (משלי ב א). שמהו? הנה בחינת רצוא פנ"ל.

ובחינת מחין דאבא הוא אחר כך הבחינת שוב, כמאמר ואם רץ לבך שוב לאחד (ספר יצירה). שזהו הבחינת יראה עלאה, יראה בשת, שהוא בחינת מחין דאבא שמקבל עליו על מלכות שמים בעסקו בתורה ובמצות.

הטעם שנצרך גם מחין דאמא על אף שמחין דאבא גבוהים מהם

והנה עם היות שבחינת מחין דאבא הם נצלים ממחין דאמא, אף על פי כן צריך להיות גם כן מחין דאמא בתחלה. יען כי העקר הוא להאיר את הגוף, והוא על ידי אהבה שבגלוי הנמשך ממח הבניה שקרוב יותר להגוף. (פי חקמה מותא ובינה ליבא והלב קרוב יותר להגוף). ובחינת מחין דאבא, אף שמעלתם גבוה יותר מהבניה, הלא אין סוף ברוך הוא הוא נעלה עוד יותר לאין ערוך ולית מחשבה תפיסא ביה כלל.

כן למשל בחינת מחין דאבא שהאהבה היא שם בהעלם שהוא נעלה מאתנו יותר. ולכך צריך להוליד האהבה שבתפלה מהעולם לגלוי, בכדי להאיר את הגוף, שזהו על ידי

יודע אדם שלא לעולם יחיה בזה העולם, רק שיבא זמן שלילי לעולם שפלו ארוך, ובאותו זמן בודאי לא יאמר אין לי פנאי, ולכך יחשב בלב אולי הוא היום שנגמר מלאכתו בעולם הזה, כמו שאמרנו (אבות פ"ב מ"י) שוב יום אחד וכו', ומה לי לחשב לילך במרוצה למלאכת העולם הזה ולהתפלל במרוצה בלי שום הכנה, שמא היום נגמר המלאכה ובקרב אין זמן להתפלל באריכות.

ובשיחשב זאת בודאי יעשה הכנה קדם התפלה לידע לפני מי הוא הולך להתפלל, וכשחושב זאת אז בודאי מתפלל בהרמת המחין ובאים לו בהירות ומאירים למח שלו. ולכך תרומה גדולה, שהיא הרמת המחין כמבאר, אינה נהגת אלא בדרך שנגמר מלאכתו כמבאר.

כאשר מתפלל באפן זה נופלת עליו יראה

ובשארם מתפלל בהרמת המחין אזי נופלת עליו יראה גדולה, שרואה האיד מלאכים ושפים וחייות ואופנים הקדש כלם עומדים באימה ברנת ובזיעה לפני הבורא, וזה היראה נקראת מעשר ראשון, ומה היראה בא אדם ליראה עלאה שהוא חכמה, והוא מעשר מן המעשר, שהוא תרומת מעשר, לפי שיראה עלאה הוא מדרגה גדולה עד מאד.

ובודאי שכל זמן שאדם אינו מתפלל בהכנה ובהרמת המחין בודאי יצטרף זה האדם להתגלגל ולבא לזה העולם עד כמה פעמים עד שיתקן התפלה שתקנו רז"ל, ולכך השבלים שהוא דבר שלא נגמרה מלאכתו אין שם תרומה גדולה, ולזה נקרא זה הדבר שבלים, הינו שב – לים, שעל ידי שאין לו גדלות המחין ומתפלל מצות אנשים מלמדה צריך לשוב לזה העולם, וזה שבלים, שב – לים.

ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמתם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר (י"ח כו)

תולדות אהרן

כפי אהרן מז'טומיר זיע"א

בהירות המחין בעת התפלה היא רק כאשר האדם עושה הכנה נאותה

תרומה גדולה היא כשאדם עובד את הבורא בגדלות המחין, ולא חס ושלום בגדלות שהוא גאון, אלא בהתרוממות המחין, שתבא בהירות והארה למח של אדם, ולא שיעבד בחשכות המח מצות אנשים מלמדה.

ובאיזה בחינה בא אדם לזה, העקר הוא הכנה שיכין את עצמו לתפלה ויחשב קדם התפלה לפני מי הוא רוצה לילך להתפלל, ולא יזה מקום הולכת התפלה. ולכך אפלו בתפלה צריך הכנה לחשב לאיזה מקום הולכת זה הענין של תפלה, ולא יזה עולם הולכת זה הענין, שכל ענין וכל ברכה מן התפלה הולך למקום אחר ועולם אחר.

ולכך חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת קדם התפלה (ברכות פ"ה מ"א) - לעשות הכנה, ולא כמו שיש בני אדם שחוטפין את התפלה במריצה ובמהירות גדול ואחר כך הולך לאכל ולעסק בעולם הזה, זה הוא חס ושלום לאו כלום הוא, ולזה בודאי לא היה לו בהירות המחין ולא תהיה לו, שבהירת המחין לא באים רק בהכנות גדולות.

העצה איך להגיע להכנה לתפלה וסלוק המחשבות מעניני העולם הזה

ועל ידי מה בא אדם להכנה – בין שמדמה בעצמו שאין לו פנאי להכנה ולהתפלל באריכות, עצה היעוצה על זה הוא כף, שזאת

הקדוש ברוך הוא לבד, וידוע מדברי המדרש בפסוק 'ויקחו לי תרומה' - לרומם אותי בתפלתכם, גם רמזנו שם אשר תרומה עולה קו"ל תפלה.

באר המזו בפסוק

וזה ונחשב לכם תרומתכם, הינו התפלה שלכם תהא חשוב מאד, כי כחה גדול לפתח שערים שהם ביד הקדוש ברוך הוא לבד. וזהו כדגן מן הגרן, הוא מפתח הפתח שנתפתח על ידי תפלה כמו שמתפללים על הגשמים.

וכמלאה מן היקב רמזו על היולדת, על דרך שכתוב 'כעצמים בבטן המלאה' (קהלת יא ה), וכמו שאיתא חז"ל ביבמות (ק"ט) יצאת מלאה חוששת, והישועה אל היולדת בא מן השם של יעננו ביום קראנו, שהוא ראשי תיבות יב"ק כידוע לענות בעת צרה, וזהו כמלאה מן היקב אשר מפתח היולדת גם כן נפתח על ידי תפלה:

באר משה

רבי משה אליקים בריעה מסו'ניץ זיע"א

אזהרה לא לכבד את העשירים יותר מהתלמידים חכמים

או יאמר בדרך צחות ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגרן, דהנה מדרך העולם שהכל מכבדין את העשירים, עזן כי הם בנותני המס ומרביין בנותנות יותר משאר אחיהם הלומדים והחכמים, ובפרט שיש להם היכלת לתן צדקה יותר מהלומדים וחכמי הדור, שעל פי רב הלומדים המה עניים ואין בידיהם לפרטה אפלו שוה פרוטה.

ועל זה בא הכתוב להזהיר את ההמון עם בני ישראל, ונחשב לכם תרומתכם, שיהא

כאשר האדם עושה הכנה הבורא יתברך מקבל מכה תענוג

שעקר הוא ההכנה, ששש"ש לאדם הכנה מקבל הבורא מזה ההכנה תענוג גדול, ששמעתי מאדמו"ר הרב הגאון הקדוש ז"ל (רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א) על פסוק 'כי נתנים נתנים המה לי, ואמר קף, שמה שאדם נותן את עצמו להבורא לי הוא, כלומר שאני מקבל תענוג מזה, שמזה הבחינה בא אדם להכנה ועל ידי הכנה בא לגדלות המחין שהוא תרומה גדולה.

וזה הוא מכל מתנתכם, הינו מכל הנתנות שאתם נותנים את עצמכם להבורא, הינו ששוכחים בעולם הזה בעת התפלה ועושים הכנה לרעת לפני מי מתפלל כמבאר, תרימו את כל תרומת ה', שעל ידי הכנה תהיה לכם גדלות המחין:

ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגרן וכמלאה מן היקב (יח כז)

אמרי נעם

רבי מאיר מד'יקוב זיע"א

גדול כח התפלה אשר ככה אפשר לפתח אפלו השערים שהם ביד הקדוש ברוך הוא

יש לומר שהתורה מלמדת אותנו גדל כח התפלה, כי אמרו ז"ל (סנהדרין ק"ג) שלשה מפתחות ביד הקדוש ברוך הוא בלבד, והם של פרנסה ויולדת ותחיה כידוע הנרמז בתבת מפתח תחית מיתם פרנסה ח"י.

והנה אותו של תחית המתים יפתח לעתיד, אמנם אותן של פרנסה וחיים צריכין בכל דור ודור, ויש כח ביד ישראל על ידי תפלתם לפתח אותן השערים אף שהם ביד

כאשר השליח הוא מציאות בפני עצמו מתעוררת
אצלו שיכות

ויש לומר הבאור בזה – בעבודת האדם:
בעבודת האדם לקונו יִשְׁנֹה עליו
כְּשֶׁהִשְׁלִיחַ הוא מציאות בפני עצמו (נפרד
מהמשלח) – כי אז יש בעבודתו בגלוי המעלה
ד'קב שלו', ואמרו ז"ל שעל פי טבע בריאתו
'אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חברו'
(כ"מ לת), וכמו שרואים במוחש, דכֵּאֲשֶׁר הִרְגַּשְׁתָּ
הָאָדָם בִּיחֹס לְדַבָּר מְסִיָּם היא שָׁזְהוּ עֲנִיִּן הַנוֹגֵעַ
לוֹ הָרִי זֶה מְעוֹרָר אֶצְלוֹ יְגִיעָה גְדוֹלָה יוֹתֵר,
וְכַן יֵשׁ לוֹ בְּזֶה יוֹתֵר תַּעֲנוּג וְכוּ'.

וְכֵן בעבודה רוחנית, דכֵּאֲשֶׁר עֲבוֹדָתוֹ היא
בְּאִפְסָן שְׁאִינוֹ מְרַגֵּישׁ אֶת מְצִיאָוֹתוֹ וְחֹשֵׁב
רק אודות המשלח נאו אִפְלוֹ בְּדִרְגָּא הַפְּחוּתָה
בשליחות, שְׁנֻחָשֵׁב לַעֲשִׂיתַּהּ הַשְּׁלִיחַ אֲלָא שְׁעַשְׂתִּיו
היא בְּשִׁבִיל הַמְּשַׁלַּח. הָרִי זֶה יָכוֹל לִגְרוֹם
לְחִלְשׁוֹת בְּעַנְיַן הַיְגִיעָה.

וּלְדַגְמָא: כְּאֶשֶׁר הַתִּינֵעַ בְּכָל כַּחוֹ, וּמִכָּל מְקוֹם
הָעַנְיָן לֹא נִשְׁלַם עֲדִינּוּ, שְׁאֵז אִפְשָׁר
שִׁיעֲלָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ, דְּמַפְיֵן שֶׁהוּא עֹשֶׂה אֶת כָּל
אֲשֶׁר בִּיכְלָתּוֹ, וְהַעֲנָנִן הֵלֵא הוּא שֶׁל הַמְּשַׁלַּח
(הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא), הָרִי הוּא אֶת שְׁלוֹ עֹשֶׂה,
וְהַשָּׂאֵר – יִשְׁלִים הַמְּשַׁלַּח.

וְלָכֵן יש מעלה בהרגשה שישנה מציאות
השליח, אֲשֶׁר דְּבַר הַשְּׁלִיחוֹת נְמָסֵר לוֹ
וְזָהוּ עֲנִיִּן שְׁלוֹ, וּבְמִילָא הִדְבָּר נֹגֵעַ לוֹ בְּמַיְהָד.

[[כִּידוּעַ הַמִּשְׁלַּח בְּזֶה – מִחֶלְחוּק שְׁבִיַן מְסִירוֹתוֹ
שֶׁל פִּקִּיד אוֹ שְׁכִיר הָעוֹשֶׂה עֲנִיִּן בְּאַמוּנָה,
לְמִסִּירוֹתוֹ שֶׁל פֶּעַל הַבֵּית בְּאוֹתוֹ עֲנִיִּן: הַפִּקִּיד,
מִפְּיָן שְׁעוֹשֶׂה מְלַאכְתּוֹ בְּאַמוּנָה עוֹבֵד כִּכָּל
יְכַלְתּוֹ בְּכַחוֹת הַגְּלוּיִם, וְאַחַר כֵּן הוֹלֵךְ לַעֲסֻקָּיו
בְּמַנוּחָה, מִפְּיָן שֶׁבְּאַמַּת עֹשֶׂה כָּל הַמִּשְׁלַח עֲלָיו;
מֵה שְׁאִיִּן כֵּן הַפֶּעַל הַבֵּית – שְׁאִינוּ יָכוֹל לִישֵׁן
בְּמַנוּחָה, אִף אִם עֹשֶׂה כִּכָּל יְכַלְתּוֹ, וּבְמִילָא
מְתַגְלִים אֶצְלוֹ כַּחוֹת נַעֲלָמִים וְכוּ']].

אף על פי כן נחשב לכם אצלכם החכמים
והלומדים שהם מעלין ומרימין לכללות צדת
ישראל אל התורה והעבודה, כדגן מן הגרן וגו',
דהינו רמז אל העשירים שהם עקר בעולם,
כמו שהדגן והתבואה הם עקר חיות האדם
בעולם הזה, ועם כל זה תזוהרו מאד בכבוד
חכמים להיות על כל פנים שנה אצלכם כבוד
החכמים והלומדים ככבוד העשירים:

כֵּן תִּרְיָמוּ גַם אֲתֵם תְּרוֹמַת ה' (יה כח)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א
הדיין בגמרא האם יש שליחות לנכרי בכל
התורה

מפסוק זה למדו חו"ל (קידושין מא): שאין
שליחות לנכרי. ומצינו בגמרא (כ"מ
עא): שקלא וטריא בגדרי דין זה: רב אשי
אמר כי אמרינן אין שליחות לנכרי הני מלי
בתרומה אכל בכל התורה פלה יש שליחות
לנכרי.

(ומסיק בגמרא) והא דרב אשי ברותא היא,
מאי שנא תרומה דלא, דכתיב אתם
גם אתם מה אתם בני ברית אף שלוחכם נמי
בני ברית, שליחות דכל התורה פלה נמי (שיהא
שלוחו כמותו. רש"י) מתרומה גמרינן לה
(ברקשות. רש"י).

על אף שנדחו דברי רב אשי שיש שליחות
לנכרי בכל התורה – יש ללמד מכך מוסר
השכל לעבודת הבורא

והנה אף על פי שדברי רב אשי די' שליחות
לנכרי נדחו להלכה עד שאמרו 'ברותא
היא' – מכל מקום, מזה גופא שגם דבריו
הכנסו בתורת אמת, על כרחך צריך לומר שיש
גם להם מקום.

ר"פ כז. רש"י ד"ה דעלך שבת לא.), שְׁעַל יְדֵי שְׁנֵיהֶם יַחַד יִשָּׁנֶם עֲשֶׂה קָבִים, הַמּוֹרָה עַל שְׁלֵמוֹת (דְּעֶשֶׂר הוּא מִסְפָּר הַשְּׁלֵם).

וּכְדִי לְהַגִּיעַ לְשְׁלֵמוֹת זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת הַחֲבוּר וְדִהְיֶה קָב שְׁלוֹ שֶׁל הָאָדָם וְהַתְּשׁוּעָה קָבִים שֶׁל חֲבֵרוֹ – כְּלוּמַר, מַחַד גִּיסָא צְרִיכָה לִהְיוֹת יִגִּיעַת הָאָדָם, שְׁפָנָה מְרַגֵּישׁ שׁוּהוּ שְׁלוֹ (קָב שְׁלוֹ), וּבְיַחַד עִם זֶה צָרִיךְ לְהִפְרִי שְׁכָל עֲבוֹדָתוֹ (כּוֹלֵל זֶה שְׁיֵשׁ קָב שְׁלוֹ) הִיא בְּשִׁבִיל 'חֲבֵרוֹ', וְעַל יְדֵי צְרוּף שְׁנֵיהֶם יַחְדָּיו – יִשָּׁנֶם כָּל הַעֲשָׂרָה קָבִים (חַלֵּק לֵג ע"מ 118):

שבת מבכרים

שְׁתַּחֲדֵשׁ עֲלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְכוּ' וְתַתֵּן לָנוּ חַיִּים אַרוּכִים

לב שְׂמֵחָה

רבי שְׂמֵחָה בּוֹנֵם מְגוּר זִיע"א

מַעֲתִירִים בְּכִרְכַּת הַחֹדֶשׁ שִׁמְיֵי הַחֹדֶשׁ הַכְּבִל"ט יְהִיו מְלֵאִים וּמְנַצְלִים בְּרוּחַנִיּוֹת

בְּכִרְכַּת הַחֹדֶשׁ מְבַקְשִׁין 'שְׂתַחֲדֵשׁ עֲלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְכוּ' וְתַתֵּן לָנוּ חַיִּים אַרוּכִים וְכוּ', וְכַפְשׁוּטוֹ מָה עֲנִין בְּקִשָּׁה זֶה לְבְּכִרְכַּת הַחֹדֶשׁ פֶּאֶשֶׁר מְבַקְשִׁין עַל הַחֹדֶשׁ הַזֶּה.

רַק הַעֲנִין, עַל דְּרָף שְׂאֵמֶר כְּבוֹד קִדְשַׁת אָבִי אַדוּנֵי מוֹרֵי ו"ל לְדוּדֵי הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מֹשֶׁה בְּצַלְאֵל ו"ל אַחַר הַלְּנוּת כְּבוֹד קִדְשַׁת הַשְּׁפַת אָמֵת ו"ל – לְאַבָּא ו"ל הִנֵּה אַרְיִכוֹת יָמִים, יָמִים אַרְפִּים יָמִים גְּדוּלִים. וּפְרַשׁ, שְׂאֵרִיכוֹת יָמִים הֵינּוּ שְׁהֵימִים אַרְפִּים וּמְלֵאִים, שְׂנַצַּל אֶת הַזְּמַן וְאֵת הַיָּמִים בְּשְׁלֵמוֹת.

כְּמוֹ כֵּן מְבַקְשִׁין וְתַתֵּן לָנוּ חַיִּים אַרוּכִים – שִׁיְהִיו חַיִּים אַרְפִּים וּמְלֵאִים, שְׁהַזְּמַן יִנְצַל בְּמִלּוּאוֹ, חַיִּים אַרוּכִים – שְׁהֵימִים יְהִיו

יַחַד עִם הַהֲרַגְשָׁה הַעֲצֻמִּית שֶׁל הַשְּׁלִיחַ עֲלֵיו לְהַתְּבַטֵּל בְּלִפְי רִצּוֹן הַמְּשַׁלַּח

אֵלָא שְׂמַכְל מְקוּם מִסְקַנְתָּ הַגְּמָרָא הִיא 'הָא דְרַב אֲשֵׁי בְרוּתָא הִיא', כִּי אָף עַל פִּי שְׁיֵשׁ מַעֲלָה בְּהַרְגָּשַׁת מְצִיאוֹת הַשְּׁלִיחַ, אִין זֶה סוּתֵר חַס וְשְׁלוֹם לְעֲנִין שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, שֶׁהַשְּׁלִיחַ צָרִיךְ לִהְיוֹת כְּטַל אֶל הַמְּשַׁלַּח.

הַסְּכַרְתָּ הַעֲנִין: זֶה גּוֹפָא שְׂצָרִיךְ לִהְיוֹת מְצִיאוֹת שֶׁל שְׁלִיחַ (נִפְרָד מִהַמְּשַׁלַּח), הִרִי זֶה גּוֹפָא רַק מִפְּנֵי שְׁוֵהוּ רִצּוֹן וְתַעֲנוּג הַמְּשַׁלַּח – כִּי דוֹקָא עַל יְדֵי זֶה נִחַת רוּחַ לְפָנֵי שְׂאֵמֶרְתִּי וְנַעֲשֶׂה רִצּוֹנִי.

וּמִזֶּה מוּבָן, שְׂבַעֲמָק הַעֲנִין, מְצִיאוֹתוֹ שֶׁל הַשְּׁלִיחַ – אִינָה מְצִיאוֹת כְּפָנֵי עֲצָמוֹ, אֵלָא הִיא – מִתְּאַחֲדָתָ עִם מְצִיאוֹתוֹ שֶׁל הַמְּשַׁלַּח לִהְיוֹת מְצִיאוֹת אַחַת.

[וְאַדְרָבָה – זֶה גּוֹפָא הוּא הַחֲדוּשׁ בְּעֲנִין הַשְּׁלִיחוֹת, שֶׁהַשְּׁלִיחַ צָרִיךְ לִהְיוֹת אִישׁ בַּר דַּעַת כְּפָנֵי עֲצָמוֹ (וְלֹא קֶטֶן), שְׂנַמְסֵר לוֹ כַּחוֹ וְתַקְפוֹ שֶׁל הַמְּשַׁלַּח, וּמַכְּל מְקוּם כָּל כַּחוֹ (בְּעֲנִין הַשְּׁלִיחוֹת) קָאֲתִי מִכַּח הַמְּשַׁלַּח].

וּנְמַצָּא, שְׂאִין כָּאִין דְּרַגָּא וְאִפֵּן בְּשְׁלִיחוֹת שֶׁהַשְּׁלִיחַ נִשְׂאָר – בְּאֵמֶת – מְצִיאוֹת כְּפָנֵי עֲצָמוֹ, אֵלָא דְּבַר זֶה – שֶׁהַשְּׁלִיחַ צָרִיךְ לִהְיוֹת מְצִיאוֹת כְּפָנֵי עֲצָמוֹ – הוּא פְּרַט נוֹסָף בְּעֲנִין הַשְּׁלִיחוֹת – דְּשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ, שְׂכָדֵי שְׁיִשְׁלֵם רִצּוֹן הַמְּשַׁלַּח כְּדַבְעֵי צָרִיךְ לִהְיוֹת מַעֲשֶׂה הַשְּׁלִיחוֹת נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מְצִיאוֹת הַשְּׁלִיחַ [עַד שְׂמַרְגִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ כְּבַעַל הַדְּבָר].

כּוֹר מְאֵמֶר חו"ל 'אָדָם רוּצָה כְּבֵב שְׁלוֹ מִתְּשׁוּעָה קָבִים שֶׁל חֲבֵרוֹ'

וְזֶהוּ גַם הַרְמֵז בְּלִשׁוֹן חו"ל (הַגִּיל) 'אָדָם רוּצָה כְּבֵב שְׁלוֹ מִתְּשׁוּעָה קָבִים שֶׁל חֲבֵרוֹ': 'אָדָם' וְ'חֲבֵרוֹ' קָאִי עַל יִשְׂרָאֵל וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (רַעַף זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא' – שְׂמוּר

ה' אלהינו בכרבת מועדיך לחיים ולשלום,
מהו הלשון והשיאנו.

אמנם במה שפכתנו דאכילת המועדים
והשבתות הם תקנה מאכילת האסור
שאכלו חוה ואדם, אתי שפיר מלת 'והשיאנו'.
והוא משום דחוה אמרה 'הנחש השיאני ואכל'
(בראשית ג יא), ומלת 'השיאני' היא לשון נשואין,
והינו שהטיל בה זמא.

ולתקן זה אנו אומרים במועדים שאכילתם
תקון לאכילת חוה 'והשיאנו ה'
אלהינו, דאנחנו כנסת ישראל אשתו של הקדוש
ברוך הוא, ואנחנו אומרים לו עשה לנו נשואין
עמך שהם נשואין אמתיים של הטר הגמור
בקדושה ובטהרה, על ידי אכילת תענוג שאנו
אוכלין במועדיך הקדושים.

ומשום הכי צריך אדם להתבונן פנין שאכילת
השבתות והמועדים הם תקון לאכילת
חוה ואדם, אל יחש ויקפיד בהוצאתם כלל,
וזהו שאמר 'חשתי ולא התמהמהתי', דהינו
להוצאת השבתות והמועדים והמועדות כנרמז
לעיל במלת 'חשתי' כמו שפכתנו 'חשתי'
במהירות בענין הוצאתם ולא עשיתי שום
עקבא, וזה כדי 'לשמר מצותיך, לשמר מצותיך'
גימטריא 'לתקון חטא אכילת אדם וחוה' עם
הכולל:

הסתופפות בצל הצדיקים בשבת

אך פרי תבואה

רבי צבי הירש מליסקא זיע"א

הסתופפות בצל הצדיק לפחות פעם אחת בשנה
בשבת או יום טוב

אבקש לבני נ"י, והם יצונו לבניהם אחריהם,
שעל כל פנים פעם אחת בשנה ילכו

בחיות, על זה הפקשה בכרבת החדש – שימי
החדש יהיו בחיות ארפים ומלאים כנ"ל:

שבת קדש • הוצאות שבת

מעגלי צדק

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

אכילת וענג שבת מתקן חטא אדם הראשון

חשתי ולא התמהמהתי לשמר מצותיך (תהלים
קיט טו). אפשר לרמוז, דמלת חשתי
בראשי תבות תענוג ימי שבתות ח'גים,
דצריך האדם לענג השבתות וימים טובים
תענוג גדול, ולא יחש על הוצאה שיוציא
עליהם כלל.

וזה רמזו הראשונים במה שאמרו כל מזונותיו
של אדם קצובים לו מתשני עד תשני
חוץ מתשני, ד'תשני' ראשי תבות תורה
שבתות ראשי חדשים ימים טובים, וזהו נמי
ראשי תבות של חשתי, חדשים שבתות תורה
ימים טובים.

ואפשר דהאכילה והתענוג של הימים טובים
האלה, הוא תקון לחטא חוה ואדם
שאכלו מעץ הדעת טוב ורע, שאמר הקדוש
ברוך הוא התקון לזה הוא שיהיו ישראל
מענגים השבתות וימים טובים, ותבוא האכילה
הטהורה והמתרת של ימים הקדושים והטהורים,
ותכפר על אכילת אסור וטמאה שאכלו חוה
ואדם:

באור 'והשיאנו ה' אלהינו'

וזה היה אצלי פונת 'והשיאנו ה' אלהינו את
ברכת מועדיך' שתקנו בתפלות המועדים,
דיש לדקדק מאי פונת הלשון הזה שאמרו
'והשיאנו ה' אלהינו', שהיה לו לומר 'וברכנו

שבת קדש • הוצאות שבת

גם אדם פשוט הקשור לצדיק מתלהט לבסוף
באש השבת קדש

גַּר ותושב וחי עִמָּךְ (ויקרא כח לה). 'תושב'
אותיות 'ושבת'. אף שהוא 'גר', ראה נא
להמשיך אותו לחיות ולשמח אתך בשבת
קדש, אז 'וחי עִמָּךְ', לאט לאט תתלהט בו
חיות דקדושה.

בתחלה יהיה רק כמו הקרון הקשור אל
הקיסור, אף על פי שאין שום
תמימות וחיית בו בכל זאת הוא רץ במהירות
כמו הקיסור וקא אל מקום הנדרש יחד עם
הקיסור – אם הוא רק קשור היטב, פן הדבר
אם איש פשוט קשור לצדיק אמת, ונוסף על
זה הצדיק משפיע עליו שבמשך הזמן יולד
בו תמימות אש עצמו (פרשת בהר):

בעת הרקודים בשבת הוא זמן מיוחד להמתקת
הדינים אצל הצדיקים

הצדיק הדבוק תמיד בהנהגה ברוך הוא וכו',
תמיד הוא מוצא את רצון מכשר
להמתיק הדינים, אמנם ביותר מוצא הצדיק
את רצון מסגל לזה, מדי שבת בשבתו בעת
שוררו ורקודו ביחד עם הדבקים בו, וכמו
שבפינינו ראינו גדל הענינים הנעשים בעת
רצון ההוא.

והוא דרך הפעל שם טוב הקדוש ותלמידיו
הבאים אחריו זי"ע, וברוך ה' לא אלמן
ישׂראל, כי גם עתה אנו רואים אצל צדיקים
אמתיים, אשר כל מיני השפעות טובות פועל
הצדיק ברקודיו בשבת קדש.

וכן מי שיש לו מח בקדקדו להשפיל ולהיטיב
מתמלא בהרהורי תשובה מאהבה במחשבה
קדושה באמונת היחוד לודעת כי אין עוד
מלבדו יתברך שמו וכו' (פרשת ואתחנן):

אצל הצדיקים שבדורם ולהיות אצלם שבת
או יום טוב, ואם אפשר ביותר בודאי מה
טוב, כי עקשו בדור הזה הוא צמוד גדול
לתורה ולעבודה (צוואת המחבר):

אמרי נעים

רבי מאיר מדווינקוב זי"ע א

אי אפשר לזכות להארת טעם השבת והמועדים
אלא על ידי נסיעה לצדיק

העבודות בתורה ותפלה בימות החל יכול
כל אחד גם בביתו לעשות, אבל
הארת טעם שבת ורגל אי אפשר רק באסיפת
ידידים יראי ה' אצל הצדיק וראש הדור.

לזאת באם לא היה נתמנה לראש ורבי לכל
דור ודור לא היה אפשר לתן ולצוות
כלל על מועדים ורגלים, רק לאחר תפלת
משה שׂילא תהיה עדת ה' בצאן אשר אין
להם רעה (במדבר כו יז) ותפלתו היתה עד סוף
כל הדורות, על פן נאמר אחר כך פרשת
רגלים – לנסע להצדיקים ורגישו טעם רגלים:

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זי"ע א

הסתופפות בצל הצדיק משרה על האדם חשק
לרקוד ולומר בשבת קדש

וזוהו דרך החסידות, לומר, לספק, ולרקוד
בשבת בשמחה בדבקות לקל עליון.
ואם הוא בשבת קדש אצל רבו, ואומר זה
אחר טבילה במקוה, הוא אהוב להשם יתברך,
ונמשך עליו קדושה וטהרה ונגעגועים ללמד
תורה לשמה, והתלהבות לתפלה בדבקות
נפלאה, להודות ולומר להקדוש ברוך הוא
בשמחה ורקודין (בראשית ד"ה וברך אתם אלקים,
הראשון):

הראשון):

ומקבלין פני הצדיק, אָבֵל אִם הוֹלְכִין אֵלָיו
 בִּימֵי הַחַל לְתֵת לוֹ שְׁלוֹם אוֹ לְקַח שְׁלוֹם מֵאֵתוֹ,
 וְאַחַר כֵּן בֹּא בְּאוֹרֵי שֶׁשֶׁבֶת קֹדֶשׁ לְקַבֵּל פְּנֵי
 הַצַּדִּיק הַקְּדוֹשׁ, אִזְּ אֶפְשָׁר לָהֶם לְמַשֵּׁךְ תוֹעֵלֶת
 גְּדוֹלָה וְהַאֲרָה יִתְרָה:

תשובה בשבת

מעגלי צדק

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

על בעל התשובה לשמר עצמו הן בימי החל
 והן ביום השבת

אֶפְשָׁר לְרַמֵּז לְרַמְזוֹ בְּמָה שְׂאֵמַר לְרַעוּת בְּגִימֵי
 וְלִלְקוּט שׁוֹשְׁנִים (שה"ש ו ב), 'גִּימֵי'
 עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיא 'יְמֵי חוֹל', 'שׁוֹשְׁנִים' עִם
 הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיא 'הַשְּׁבֵת', לְרַמֵּז דְּהַשְּׁבֵת בְּתִשְׁבּוּעַ
 צָרִיף לְשִׁמּוֹר עֲצָמוֹ בִּימֵי חוֹל וּבִימֵי שֶׁבֶת. דְּבִימֵי
 הַחַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׂע עִם נְשִׁמוֹת
 הַצַּדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן, וּבְשֶׁבֶת מְשַׁרֵּה תוֹסֶפֶת נֶפֶשׁ
 רוּחַ נְשָׁמָה עַל יְרֵאֵי שְׁמוֹ, וְצָרִיף בְּעַל הַתִּשְׁבּוּעַ
 שְׁתִּהְיֶה תְּשׁוּבָתוֹ כְּרֵאוֹי, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נֶחֱשָׁב
 כְּכֹלל יְרֵאֵי ה' הַזּוֹכִים לְעֲגֹן זֶה.

וְהֵנָּה לְרַעוּת בִּגְימֵי וְלִלְקוּט שׁוֹשְׁנִים רֵאשִׁי
 תְּבוּת 'לְבוּשׁ', לְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי תְּשׁוּבָה
 מְעַלָּה זוֹכֵה לְלְבוּשׁ רוּחַנִי שֶׁהוּא תְּלוּקָא דְּרַבְּנָן:

בינת ישראל

רבי ישראל מגורדזיסק זיע"א

הוראת החוזה מלובלין זיע"א שיש לבוא
 לצדיק בעקר בשבת קדש

מעשה שָׂבָאוּ חֲסִידִים בִּימֹת הַחַל לְהִרְבִּי
 הַקְּדוֹשׁ מְלוּבְלִין זִי"ע וְנֶעַר בָּהֶם עַל
 שְׁלֵא בָּאוּ עַל שֶׁבֶת קֹדֶשׁ.

הענין בְּזֶה הוּא, מִשׁוּם שְׂאֵצֵל הַצַּדִּיק רוֹאִים
 דְּבָרִים שֶׁנִּגְלָה לְעֵין כָּל קֹדְשָׁתָם וְעֹבֹדָתָם
 לַה', וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵם נִרְאִים מִעֲשֵׂי חוֹל בְּעֵינֵי
 בְּנֵי אָדָם וְקֹדְשָׁתָם טְמִירָה וּמְכֻסָּה.

זוהרי הֵיטָה פְּנֵת הַרְבִּי הַקְּדוֹשׁ מְלוּבְלִין זִי"ע,
 שְׁחֲסִידִים צָרִיכִים לְהִסְתַּפֵּל אִף עַל מִעֲשֵׂי
 הַצַּדִּיק הַנִּגְלִים לְעֵין כָּל קֹדְשָׁתָם הַמְרֻמָּזִים
 בְּשֵׁם שֶׁבֶת קֹדֶשׁ, וְלֹא עַל מִעֲשֵׂי הַחַל שֶׁל
 הַצַּדִּיק, כִּי אִזְּ יֵשׁ מְקוֹם לְטַעוּת וְלַהֲרַקָּה חֵס
 וְשְׁלוֹם אַחַר רַבָּם:

אמרי קדוש

רבי יצחק מאמשינוב זיע"א

יש ללכת לצדיק בימות החל וגם בשבת קדש

כשהצדיק הוּא בְּעֵיר וּבְגֵי הַעִיר הוֹלְכִין
 לְקַבֵּל פְּנֵיו וְכִי בְּשֶׁבֶת קֹדֶשׁ,
 דוֹמָה כְּאֵלוֹ הוֹלְכִין לְטַיֵּל וְאֵגֵב אוֹרְחָא רוּחַנִי

אוצרות גאוני הדורות

עֲלֵיהֶם מְלַךְ הוּא עַל שְׁנֵי עֲנִינִים. הָאֶחָד,
 שְׂאֵלְמֵלָא מוֹרְאָה אִישׁ אֶת רַעְהוּ חַיִּים בְּלַעוּ
 (אבות פ"ג מ"ב), וְהוּא פְּנִימִית. וְהַשְּׁנִי הוּא חִיצוֹנִית,
 שְׂאֵם יֶאֱרַע לָהֶם מִלְחָמָה, הוּא יִלְחַם בָּהֶם עִם
 אֲנָשֵׁי מִלְחָמָתוֹ.

והם אָמְרוּ לוֹ אֲנִי אֵין צָרִיכִין לָךְ, כִּי לְהוֹרוֹת
 לְנוֹ דְרָךְ הַיְשָׁר, בְּלָנוּ צַדִּיקִים, וְאֵם לְהִלְחָם

רב לכם כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה'
 (טו א)

לקוטי מהר"ם שיק הקדוש

רבי משה שיק זצ"ל

תלנת קרח שישראל כלם קדושים ואינם צריכים
 להדרכת דרך הישרה

שמעתי עַל זֶה, דְּהֵנָּה כָּל מַה שְׂאֵמָה עוֹשֶׂה

פְּתוּחַת אוֹר

רבי מאיר אייזנשטאט זצ"ל

קרוב תמיד של בין הערבים שלא משלה בו האש עד הבקר סימן שלא נתקבל לרצון

נראה דרמו להם, דאיתא במדרש (במדב"ר יח) 'אל תפן אל מנחתם', יודע אני

שיש להם חלק בתמידי צבור, אך חלקם לא יקבל לפניו לרצון, תניחנו האש ולא תאכלנו. והנה תמיד של שחר כבר היה נקרב, שהם קמו אחר אכילה ושתיה שנמשך זמנו אחר שש, ותמיד של בין ערבים נקרב בשש ומחצה, וזמנו כל הלילה דהקטר חלבים ואברים כל הלילה, דכתיב (ויקרא ו ב) 'על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר', ואם פן עד בקר אינו נקר, דאף אם לא משלה בהם האש יש לומר שעדין זמנו עד הבקר, אכל בבקר אם לא נשרף בודאי נקר שלא קבל הקב"ה חלקם.

ולכך אמר ברמז, בקר וידע מקרבן תמיד של בין ערבים שנקרב, וידע אם לא יקבל חלקם בודאי אין הקב"ה חפץ בכם, ואם פן לא אפשר להתברר אלא בבקר.

לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את

אחד מהם (טו טז)

צמח דוד

רבי יוסף דוד משאלונימי זצ"ל

פרש רש"י אפלו כשהלכתי ממדין למצרים, והנה לי לטל אותו החמור משלהם. וקשה אם פן מאי ילא הרעתי את אחד מהם, הא כל שכן הוא.

ויש לומר במה שאמרו בפרק אין צדין (ביצה כט), גזל ואינו יודע למי גזל יעשה בהם צרכי רבים, מאי נניהו, אמר רב חסדא בורות

בשאר אמות הבאים עלינו, ה' איש מלחמה (שמות טו א), וזהו שאמרו רב לכם הרבה גדלה לקחתם, אין אנו צריכין לכם, כי כל העדה כלם קדושים ואין אנו צריכין לכם להורות דרך הלשור, ואם למלחמה ובתוכם ה', ונכון היטב.

משגב לדך

רבי דוד הכהן זצ"ל

תלונת קרח שכל ישראל קדושים ואין להתנאות עליהם אפלו שמינית שבשמינית שבגאון

אפשר במה שאמרו בפרק קמא דסוטה (ה). תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה שבשמינית [וכו'], אמר רבא בשממא מאן דאית ביה, ובשממא מאן דלית ביה. ופרש רש"י צריך שיהא בו מעט גאון שלא יהיו קלי הראש מסתוללין בו, ויהיו דבריו מתקבלין עליהם. עוד פרש 'בשממא וגו', לפי שאין בני עירו גאים הימנו, ואין בו כח להוכיחם.

וזה שאמר רב לכם שתפסתם מדת הגאון, וכי תימא דכך נאה לתלמיד חכם להיות בו קצת, לזה אמר כי כל העדה כלם קדושים וגו', ורצה, דטעמא מאי אמור רבנן שהתלמיד חכם צריך להיות בו מעט, הינו פדי שיראו ממנו ויוכל להוכיחם, ברם הקא כל העדה כלם קדושים ואינם צריכים לתוכחה, ועוד בתוכם ה', שכלם תלמידי חכמים והתלמיד חכם שכינה עמו, ואם פן מדוע תתנשאו על קהל ה'.

בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו (טז ה)

כי לא הרעתי את אחד מהם, הרצון כי לא עלה על דעתי להרע ולהקטין את ערך אחד מהם, אף מעולם הנה כבודם גדול ויקר בעיני, ועל ידי זה לא הנה מקום לקבל מתנה.

ויאמר משה אל קרח אתה וכל עדתך היו לפני ה' אתה ונהם ואהרן מחר (טז טז)

אהל יעקב

רבי אברהם בערוש פלאהם זצ"ל

עמידת אהרן ב'מופת המחנות' בחוק מאהל מועד לאחר קרח נעדרתו

נכפלו הדברים לאין צורך, כי למה לו לומר עוד הפעם 'אתה ונהם', הלא כבר אמר 'אתה וכל עדתך'.

והנראה בבאור זה, כי פגנת משה היתה בענין המחנות אותו ענין עצמו אשר אמר במופת המטות, כי במופת המטות נאמר (יז כא) 'ומטה אהרן בתוך מטותם', שפרשו ו"ל 'באמצע המטות', למען יהיו כל שארי המטות קרובים אל אהרן קדשת אהל מועד, ומטה אהרן יהיה נחבא ונסתר באמצע, כי אם מטה אהרן יהיה יותר קרוב אל אהרן הקדשה ומטהו יפרח, עוד יהיה להם מקום להתלונן ולומר כי על כן פרח מטה אהרן שהיה קרוב אל האויר, ואם היה שלי קרוב היה שלי הפורח, לכן הרחיק אותו יותר מפל המטות ועם כל זה פרח, זה להם לאות אמת כי הקב"ה בחר רק באהרן.

וזה הדבר עצמו אמר להם עתה במופת המחנות שיקחו איש מחתו ולתת עליהם קטרת והקרבתם לפני ה', היה משה חושש עוד אם יעמד אהרן תחלה לפני ה' סמוך לאהל מועד ואחר כך אחזת מרעיו וקרח

שחין ומערות. פרש רש"י 'ואינו יודע למה גזל', שגזל לאנשים הרבה.

ואם כן פשאמר משה רבנו ע"ה לא חמוד אחד מהם נשאתי אפלו שהיה לצורך ישראל, היה מקום לומר דהינו מפני שגזל מישראל, וכדי להחזיר הגזל קנה החמוד משלו לעשות צרכי רבים, לזה אמר שאינו כן, אלא ולא הרעתי את אחד מהם, שלא גזלתי אפלו מאחד מהם, וכל שכן מרבים.

זכרון יצחק

רבי יצחק הונגלרנטר זצ"ל

לא נטל משה רבנו שום מתנה מישראל אף שאדם חשוב רשאי

נראה לפרש על פי הדיוע, דאף מי שאין רצונו וחספזו לקבל מתנה מזולתו, עם כל זה אם ערך המקבל מכבד וחשוב מערך הנותן, מהראוי לו לקבל מתנה, כי בענין זה הנותן למקבל יחשב, בעבור שהמקבד ממנו כבדו לקבל מתנה, ועל כן אמרו חז"ל בש"ס דקדושינן (ט) דאשה הנותנת מעות לאדם חשוב להתקדש עצמה לו מקדשת, דנחשב כאלו היא המקבלת.

אולם משה אשר העיד עליו הכתוב ואמר (במדבר יב א) 'והאיש משה ענו מאד מכל האדם וגו' והיה ערך זולתו יקר וגדול בעיניו מערך עצמו, אם כן לא היה מקום אצלו לקבל מתנה מזולתו ולומר כי הנותן למקבל יחשב מטעם הנזכר, אחרי שברב ענותנותו כל הנותן היה מכבד וחשוב ממנו.

וזה מאמרו פה לא חמוד אחד מהם נשאתי, והינו כי מעולם לא היה מרצוני לקבל שום מתנה מזולתו ולומר כי הקבלה חשוב בעיני הנותן בעבור כי ערך זולתי פחות מערכי,

אמר כי לא מלכי דבוחן לבות וכליות אלהים
 פי לא חשבתי בלבי על ככה.

ויקח אלעזר הכהן את מחותות הנחשת אשר
 הקריבו השרפים וירקעום צפוי למזבח. זכרון
 לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר אשר
 לא מזרע אהרן הוא להקטיר קטרת לפני ה'

(יז ד-ה)

אפריון

רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל

סימן קדשת המחנות שאי אפשר לחלק כלל
 על משה ואהרן

שמעתי מפה קדוש אמרו הגאון מו"ה צבי
 הירש העללער זצ"ל (בעל המחבר ספר
 טיב גטין), לכאורה קשה במה נפשו, אם יהיו
 זוכרים גוף המעשה של קרח ומה שעלתה לו
 ולאנשיו, למה לן לעשות זכרון בצפוי למזבח
 מאחר שיהיו זוכרים גוף המעשה, ואם ישכחו
 גוף המעשה, איך ידעו המעשה מתוך הצפוי
 הנה.

ותרני, כי הנה רש"י (בסו"ק ב) פתב, פי קדשו
 המחנות ואסורין בהנאה שהרי עשאים
 כלי שרת עכ"ל. ולכאורה הרי לא נעשו כלי
 שרת לחלוטין אלא על תנאי, כמו שאמר להם
 משה (לעיל טז ה-ו) 'בקר וידע ה' וגו' קחו לכם
 מחנות וגו', והנה האיש אשר יבחר ה' הוא
 הקדוש וגו', וכיון שלא בחר בהם ה', אם
 כן נודע למפרע כי אש נרה הקריבו ולא
 נתקדשו המחנות לכלי שרת.

אך יש לומר כי הנה מדיני התנאי שיהא
 אפשר להתקים, אבל תנאי שאי אפשר
 להתקים תנאי בטל ומעשה קים (גטין פד.), וכאן
 שהיה תנאי שאי אפשר להתקים, כמו שהביא
 רש"י (טז ה) מהמדרש, יכולים אתם להפוך בקר
 לערב כן תוכלו לבטל את זו וכי, ולכן אף

יעמד אחר כלם, עוד ישאר לו מקום להתלונן
 ולומר כי על כן בחר הקב"ה באהרן בעבור
 שעמד סמוך למשכנו, ומה לו יתברך לחפש,
 ואם הייתי אני עומד בקרוב מקום ודאי נבחרתי
 אני.

לכן נשמר משה רבנו ע"ה מזה ואמר אל
 קרח אתה וכל עדתך היו לפני ה', ודיק
 עוד והציע לפניו סדר המעמד, אתה תחלה,
 והם ואחר כך אהרן, שיעמד אהרן אחר כלם,
 ואז יתברך לפניך כי אין הקב"ה בוחר רק
 באהרן.

ויאמר משה בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות
 את כל המעשים האלה כי לא מלכי (טז כח)

אברהם אנבי

רבי אברהם פאלאגי זצ"ל

לא נתאנה משה רבנו אף בלבו למלך על
 ישראל ושיהיה אהרן אחיו כהן גדול

פרש עטרת ראשי מו"ר הרב אדוני אבי
 נר"ו, על מה שאמרו בערובין (נד.)
 זכה תאזת לבו נתת לו, לא זכה יארשת
 שפתיו, צריך שיתפלל ויוציא בשפתיו.

והכא תשוהו למשה דאין הכי נמי דמאת
 ה' היתה, אף הוא התפלל אל ה',
 ואם תמצי לומר דלא התפלל בפרוש וקולו
 לא נשמע, הא מיהא אולי דהוא בגדר דמשה
 זכה והתאנה בלבו להיות הוא מלך ואחיו כהן
 גדול ובני אהרן סגני כהנה, דנתקים בו תאזת
 לבו נתת לו.

וזו שאמר בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות
 את כל המעשים האלה ולא אני מעצמי
 עשיתי, וכי תאמרו הן לו ידענו זה, על כל
 פנים התחננת אל ה' דככה יעשה, ואם לא
 התפלל התאזת תאזה דזה אתה תפץ, לזה

הארץ את פיה ובלעה אותם, ואש באה מן השמים ותאכל את החמשים ומאתים איש.

והנה המפרשים כמו הרמב"ן והרבי"ע ואחרים תרצו, כי תלנתם עתה היתה על מגן הלויים שהכניסום במקום הבכורות, כי אומרים כי לא צוה ה' לסלק הבכורות, ושמשה ואהרן שמו אותן הר"ן איש להקריב קטרת שהוא עבודת הפהנים ולקח נשרפו, שאלו היו עושים עבודת לויים לא היו נשרפים, ועל כן אמרו 'אתם המתם אותם'.

ועוד שראו שהוא יתברך צוה לעשות צפוי למזבח ממחנות השורפים זכרון למען אשר לא יקרב איש זר אשר לא מזרע אהרן להקטיר קטרת, כלומר החוטאים אלו בנפשותם חטאים היה משום שרצו לעבד עבודת הפהנים, אך איננו זכרון בבחירת הלויים במקום הבכורות.

ולכך אמר כן נתן להם אות המטה, לאות על הלויים שגבחרו, וזהו פרח מטה אהרן לבית לוי, כלומר פריחת המטה היתה אות 'לבית לוי' שגבחר בם הקדוש ברוך הוא, ובזה והשבותי מעלי את תלנות בני ישראל, ועל כן כשראו ויקחו איש מטהו כמה שקטה תלנותם, זהו דעת המפרשים ז"ל.

אך עדין הקושיא במקומה עומדת, כי הרוצה לטעות יטעה ויאמר דפריחת המטה איננה אות ומופת אלא על אהרן ועל ירעו הפהנים, כי שם אהרן כתוב על מטה לוי שמורה על הפהנה. ומה גם שאמר הכתוב ויהיה האיש אשר אבחר בו מטהו 'פרח' כמדבר על איש פרטי שהוא אהרן, איך אמר הכתוב ויהשכתי מעלי את תלנות בני ישראל' שהיתה על נתינת הלויים תחת הבכורות.

לכן נראה לעניות דעתי שפונת אמרו והנה פרח מטה אהרן לבית לוי הוא, כי להיות שבכל מטה היה כתוב שם הנשיא ושכטו,

על פי שלא נתקדשו המחנות אלא על הנאי, מכל מקום הנאי בטל ומעשה קנים ונתקדשו.

ולפי זה יש לומר, בדבאמת לא הועיל הזכרון בצפוי למזבח אלא לאותן שהיו יודעים גוף המעשה ומכל מקום צריכין הם לזכרון הנה, כי לולי זאת עדין יש מקום לחוש פן יעלה אחר כך על דעת איזה אנשים לומר, ודאי קרח ועדתו לא היו צדיקים ולא היו ראויים למה שבקשוי, אבל אנחנו גדולים מהם וראוי לנו לבקש גדלה ולחלק על משה ואהרן. אבל מאחר שנעשה מהמחנות צפוי למזבח, יוכלו ללמד שאי אפשר בשום ענין לחלק על משה ואהרן, כי אם היה אפשר באיזה אופן לחלק עליהם, אם בן הרי המחנות לא נתקדשו רק על הנאי, ולמה הצרכו לעשות מהם צפוי למזבח, הרי לא נתקדשו כלל כיון שלא נתקנים התנאי, ומוכח מזה כי אי אפשר בשום אופן לבטל גדלת משה ואהרן, ועל כן היה התנאי שאי אפשר להתקנים, ושפיר נתקדשו המחנות והצרכו לעשות מהן צפוי למזבח, וזהו זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר וגו', ולא יהיה קרח וכעדתו וגו'.

וילנו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל אהרן לאמר אתם המתם את עם ה' וגו'.
ויהי ממחרת ויבא משה אל אהל העדות והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרח ויצא ציץ ויגמל שקדים (יז ו-יט)

זמן אהרן

רבי אהרן הפהן יצ"ל

פריחת הפרחים במטהו של אהרן במקום שהיה כתוב 'אהרן לבית לוי'

כבר הקשו המפרשים מה הגיע אליהם לומר 'אתם המתם' וגו' אחרי ראותם שפתחה

מנושאי הפרשה

מזה, לא היו יכולין הקלפות לחיות, ואלמלא היה ניצוץ אחד יותר, היה להם חיות יותר והיו מטשטשין העולם ומתריבין אותה, לכן נותן להם בצמצום גדול. וזהו שכתוב (תהלים קד כא) 'הכפירים שאגים לטרף', רצה לומר שיהיה להם רפ"ט ניצוצות, וזהו שאמר הכתוב (שם קכד ו) 'ברוך ה' שלא נתננו טרף לשגיחים'. ואיתא בכתבי האר"י (ליקוטי תורה פר' ויחי) על פסוק (בראשית מט ט) 'מטרף בני עליה' שאותן רפ"ח ניצוצות שנפלו בעמק הקלפות נעשו שם טרף, כי טרף אותם הקלפות, עד כאן תכן דבריו הקדושים.

ולעניות דעתי ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, על פן כן במחלקת קרח שגמרנו בחטאם לירידת ניצוצות קדושות לתוך הקלפות, וכן אהרן פנהא קדישא ותקן אותם, לזאת כתיב 'והנה פרח מטה אהרן', דאין 'והנה' אלא שמחה, כדכתיב (שמות ד יד) 'וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבבו' (ספרי קיט), על פן היה שמחה ד'פרח' אהרן ויצא 'ציץ', דתקן הניצוצות ולא היה להם שום אחיזה בקדושה.

כלומר על של לוי היה כתוב אהרן לבית לוי, ועל של ראובן היה כתוב אליצור לבית ראובן, וכן פלם, היה האות והמופת במטה של שבט לוי שפרח המטה במקום הכתוב בו 'אהרן לבית לוי', ועשה פרח וציץ ציץ, דהיגו שהפריחה היתה יוצאה משמו של 'אהרן' ומשמו של 'בית לוי', כי המטה פרח במקום השמות ממש ולא בשאר המטה פנוי מהכתיבה, באפן שפיון שראו שהפריחה יוצאה משם 'אהרן' ויוצאה גם משם 'בית לוי' נחה דעתם, שהיה האות שלא בלבד את אהרן בחר ה' לכהנה אלא גם בלויים בחר, שאלו היה בוחר באהרן בלבד היתה הפריחה משמו של אהרן בלבד, ועל פן ויראו ויקחו איש מטהו ושככה תלנתם.

וזו היא פונת הכתוב והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח, כלומר 'האיש' יהיה מי שהיה, או אהרן או בית לוי או שניהם כאחד טובים, מי האיש אשר יבחר בו, מטהו של אותו האיש כלומר מקומו במטה יפרח, לאות כי באותו האיש אשר ממנו פורח אני בוחר, ואם פן כשפרח בשם 'אהרן' ופרח בשם 'לבית לוי' היתה הוראה שבשנים בחר, וזו היא פונת 'פרח מטה אהרן לבית לוי' כאמור.

מנושאי הפרשה

לא חמור אחד מהם נשאתי – איזה חמור היה ראוי למשה רבנו לטל מישראל

שפתי כהן

רבי מרדכי הפהן זצ"ל

היה ראוי למשה רבנו לטל חמורו של ישראל שהכהו המצרי והצילו משה רבנו

שמעתי שעקר המחלקת הם דתן ואבירם, ועל אלו אמר לא חמור אחד מהם

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפניקעל זצ"ל

כשפרח מטה אהרן נתקנו הניצוצות שפנם קרח במחלקתו

ולעניות דעתי יש לרמוז בזה מה שהביא הנוע יצחק, דאיתא בכתבי האר"י זי"ע שרפ"ח ניצוצי קדושה נפלו בקלפה, וסימן 'מרחפת' מת רפ"ח, ומזה חיות בקלפות, וכשיבירו הניצוצות על ידי מעשינו או יקום 'ביכש קצירה תשבכנה' (ישעיה כו יא) ויבא הגואל המשיח. וכתבו דאלמלא היה ניצוץ אחד פחות

נפלאות חדשות

רבי נח ליפשיץ זצ"ל

נטילת חמורו של אביכם שהצילו משה רבנו
מהכאות דתן

הנה כתיב (שמות ב יג) 'וַיֵּרָא שְׁנֵי אַנְשִׁים עֹבְרִים נָצִים', וְאָמַר לָהֶם 'לְמָה תִּכְהוּ רֹעֲדִי, וְהֵלֶךְ דָּתְךָ וְהִלְשִׁין לַפְרָעָה וְהִצְרִיךְ מִשֶּׁה לְבָרְתִי, וְהִיָּה מִן הָרְאוּי וְיִתֵּן לְמִשָּׁה תְּשׁוּאַת חַן אֲבִיכֶם עַל שְׁעַמְד לְהִצְלִילו וְיִתֵּן לְמִשָּׁה סִיוֵע לְבָרְתִי, אֲכַל לְדָתְךָ רְאוּי לְנִקֵּם נִקְמָתוֹ שֶׁהִלְשִׁין עָלָיו.

וזה שְׁנַאֲמַר לֹא חָמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִגְד אֲבִיכֶם שֶׁהִיָּה מִצִּילוֹ, וְלֹא הִרְעִיתִי נִגְד דָּתְךָ שְׂרָאוּי לְהִרְע לֹו. וְרָאָה נִפְלֵא שֶׁהִדְבַּר מְרָמוֹ לֹא חָמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאֲתִי סוֹפֵי תְבוֹת גִּימְטְרִיא דָּתְךָ.

ראש דוד

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א

נטילת חמורים מכות מצרים לשאת ארונו של
יוסף

אֲפָשָׁר שְׁפָנַת אֲמָרוֹ לֹא חָמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאֲתִי, שְׁכָלֶם טַעֲנוּ אֶת בְּעִירֶם טַעוֹן בְּרָכָה מִהִבְנָה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּפִרְק קַמָּא דְבִכּוּרוֹת (ה:) מָה נִשְׁתַּנּוּ פְטָרֵי חָמוּרִים וְכוּ' שֶׁסִּיעוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁעַת יְצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם, שְׁאִין לָךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹא הָיוּ עֲמוֹ תְשׁוּעִים חָמוּרִים לּוֹבִיִּם טַעוֹנִים מִכִּסְפָּא וְדִהֲבָא שֶׁל מִצְרַיִם, וְאָמְרוּ פִּרְק קַמָּא דְסוּטָה (ג:) שְׁכָל יִשְׂרָאֵל נִתְעַסְקוּ בְּבִנְיָה וְהוּא נִתְעַסַּק בִּיוֹסֵף.

וזה שְׁאָמַר לֹא חָמוֹר אֶחָד מֵהֶם שֶׁטַעֲנוּ מִהִבְנָה נִשְׁאֲתִי, אֵף שְׁאִין הִיִּיתִי נוֹשֵׂא אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף שְׁעַל כָּל יִשְׂרָאֵל מִטָּל, וּמִצִּינָא לְאִשְׁתַּעוּיִי דִּינָא תְנוּ לִי חָמוֹר אֶחָד מִהִבְנָה כִּי שְׁלוּחֲכֶם אֲנִי לְשִׂאת אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, עַם כָּל זֶה לֹא חָמוֹר וְכוּ', וְאִם בְּמִתָּר לִי לֹא לְקַחְתִּי, אֵיךְ אֲפָשָׁר לְגַנֵּב מִשָּׁל צְבוּר.

נִשְׁאֲתִי, כְּשִׂרָאָה אִישׁ מִצְרִי מִכָּה אִישׁ עֹבְרִי וּבְרַח, הָיָה מִן הָרְאוּי הוֹאִיל וְהוּא הָיָה סִבַּת בְּרִיחְתּוֹ, שְׁאוֹתוֹ חָמוֹר יְהִיָּה שְׁכִירְתּוֹ עָלָיו, הוֹאִיל וְהִצְלִילוֹ מִיַּד הַמִּצְרִי וְהוּא סִבַּת בְּרִיחְתּוֹ, וּפְרוּשׁ 'נִשְׁאֲתִי' שְׁאָקַח עָלָיו בְּהַקְפָּה, כְּמוֹ 'כִּי תִשָּׂה כְרַעְךָ מִשִּׂאת מְאוּמָה' (דברים כד י).

ולא הִרְעִיתִי, כְּאֲשֶׁר יִצְאֵתִי בְיוֹם הַשְּׁנֵי וְרִאִיתִי שְׁנֵי אַנְשִׁים עֹבְרִים נָצִים שֶׁהָיוּ דָּתְךָ וְאֲבִיכֶם, וְהִיָּה סְפוּק בְּיַדִּי לַעֲשׂוֹת עֲמוֹ רָעָה לְפִי שְׁאִין בֶּן בַּת מְלֹךְ, וְעַם כָּל זֶה לֹא עֲשִׂיתִי עֲמוֹ כִּי אִם אֲמִירָה לְבַד, שְׁנַאֲמַר (שמות ב יג) 'וַיֹּאמֶר לְרֹשֶׁע' וְגו', וְלָזֶה אָמַר 'אֶחָד' 'אֶחָד' שְׁתֵּי פְעָמִים, שֶׁהֵם שְׁנֵי דְבָרִים, וְכָל אֶחָד נִפְרָד מִחֻבְרוֹ.

גבול בנימין

רבי בנימין וויטאלי זצ"ל

נטילת חמור מדתן שהצילו משה רבנו מהכאות
המצרי

כְּשִׁמְעַ מִשֶּׁה שֶׁדָּתְךָ וְאֲבִיכֶם נִתְגָּאוּ וְאָמְרוּ לֹא נַעֲלָה הַתְּפִלָּל יֵאל תִּפְּן אֶל מִנְחָתָם וְכוּ', לֹא חָמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאֲתִי, כִּי כִּיּוֹן שְׂרָאָה מִשֶּׁה שְׁנֵי אַנְשִׁים עֹבְרִים נָצִים שֶׁהָיוּ דָּתְךָ וְאֲבִיכֶם, אֲמָרוּ לוֹ 'הִלְהִרְגֵנִי אִתָּהּ אֲמַר כְּאֲשֶׁר הִרְגַּת אֶת הַמִּצְרִי' (שמות ב יד), וְזֶה [הִרְיַגְת הַמִּצְרִי] הָיָה לְהִצִּיל אֶת דָּתְךָ, שֶׁהִיָּה הַמִּצְרִי מִכְּהוּ לְהַעֲמִידוֹ מִקְרוֹת הַגְּבֹר לְמַלְאֲכָתּוֹ כְּדִי לְבוֹא עַל אִשְׁתּוֹ וְלִכְּן הִרְגוֹ.

ומן הַדִּין כְּשִׁבְרַח הָיָה לוֹ לְקַח חָמוֹרוֹ שֶׁל דָּתְךָ שֶׁכְּעִבוּרוֹ הָיָה בּוֹרַח, וְעַם כָּל זֶה לֹא חָמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאֲתִי. וְגַם לֹא הִרְעוּתִי אֶת אֶחָד מֵהֶם כְּשִׁאֲמַר 'כְּאֲשֶׁר הִרְגַּת אֶת הַמִּצְרִי', שֶׁהִיָּה מִתָּר לוֹ לְהִרְגוֹ כִּי מְסוּר הָיָה וּמִתָּר דָּמוֹ, וְלֹא הִרְעוּתִי אֶת אֶחָד מֵהֶם.

צידה לדור

רבי יששכר בער איילינבורג זצ"ל
נטילת חמורים מקרח לשאת עצמות יוסף כיון
שנתעשר ממטמונו של יוסף

ולי נראה דהכי קאמר לא חמור אחד מהם
נשאתי, הינו מן קרח לשא עצמותיו של
יוסף, אלא נשאתי אותם על כתפי, כמו שכתוב
(שמות יג ט) 'ויקח משה את עצמות יוסף עמו',
עמו ממש, ויכדתנו בפרק קמא דסוטה (ט:),
אף על פי שיותר היה ראוי קרח לטפל עמו,
כיון שנגלה לו מטמונו יוסף ומשם נתעשר
קרח, כדאיתא בחלק (סנהדרין ק:).

באר בשדה

רבי מאיר בגימין מנחם דאנון זצ"ל
נטילת חמורים מכות מצרים כדין מלך הנוטל

מחצה מכות המלחמה

אמר רבתינו ו"ל דכשיצאו ישראל ממצרים
אפלו הפחות שבהם הוציא תשעים
חמורים טעונים מכות מצרים, וכפי הדין משה
רבנו ע"ה שהוציאם היה צריך לטל מחצה
כמו שכתב הרמב"ם בהלכות מלכים (פ"ד ה"ט),
וכל אחד מהם היה צריך לתן למשה חמשה
וארבעים חמורים.

והשתא הכי קאמר, לא חמור אחד מהם, לא
די שלא נטלתי [כמנין] ה"ם חמורים
שכף היה נוגע לי מן הדין, אלא אפלו אחד
מהם, פרוש אפלו אחד מהחמשה וארבעין
כמנין 'הם' לא נטלתי. ולא זו בלבד, אלא
רע לא נעשיתי לאחד מהם לטל מן הבזה
אפלו כאחד מהם, וזה שאמר ולא הרעתי,
פרוש לא נעשיתי רע לאחד מהם לטל מן
הבזה כאחד מהם.

מעשי צדיקים

באחת מתשובותיו (סאריית מנחם ב' סימן ד') כתב
בהקדמת דבריו, "בפרוש אני מתנה
שבאם יש חס ושלום חשש מחלקת או
העדר כבוד תלמיד חכם, יהיו דברי בטלים,
כי 'כל נתיבותיה שלום' (משלי ג יז)".

אחר פטירת רבה של אחת העירות, התלקחה
במקום מחלקת קשה בענין זהותו של
רב העיר החדש, תושבי העיר התפצלו לשתי
מחנות כאשר חלק נכבד מהצבור החסידי
בעיר, לא הסכימו להכיר ברבנותו של המרא
דאתרא.

אש המחלקת לא כבתה במשך שנים מספר,
עד שרבי מנחם מנדל הגיע לשבות

ניקח טרה בן יצהר בן קהת בן לוי ודתו ואביכם בני
אליאב ואון בן פלת בני ראובן (טז א)

מתחלת עידן רבנותו בוישנא, השתקפו
בהרה"ק רבי מנחם מנדל מוישנא
זיע"א בעל שארית מנחם מדותיו של אהרן
הכהן, בהיותו אוהב שלום ורודף שלום, אוהב
את הבריות ומקרבן לתורה' (אבות א יב), כאשר
אמרו חז"ל (ברכות סד.) 'תלמידי חכמים מרבים
שלום בעולם'.

בכל מאודו השתדל להשפין שלום ושלוח
בקרב בני עירו, ובין חסידיו ואנשי
שלומו, כפי שתבע מאחרים כך נהג בעצמו,
בימי חייו הקריב רבות מעצמו ומגופו למען
השלום, לא שת לבו למאומה, למען השלום.

שְׁלוֹם, שְׁלוֹם", שָׁבְחוּ וְהָלְלוּ אֶת הַקֹּבֵה שֶׁבַחַה בְּנִבְיָאֵי הַטּוֹבִים, כְּדֵי לְהַשְׁכִּין שְׁלוֹם אָמַת וְצָדֵק בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל.

העידו תלמידיו, כי בכל עת עמד על המשמר והשגיח שלא ינשבו בין כחלי הישיבה כל רוח רעה של מחלוקת או חלוקי דעות, אשר שָׁרְרוּ בְּרַחוּבוֹת בֵּין הַחֲצֵרוֹת וְהַמַּחֲנוֹת הַשּׁוֹנִים.

פעם באו אליו ואמרו כי בחורים אלה ואלה מחזיקים מרבי פלוני יותר מאשר מהרבי, אַחַד מֵהֶם אִף הֵעִז וְהִתְבַּטָּא בַּחֲסֵר כְּבוֹד כָּלפִי הַרְבִּי, עַל כֵּן בָּאוּ בְּהַצָּעָה לְסַלְקוֹ מִהַיְשִׁיבָה.

אולם רבי מנחם מנדל בקש במפגיע שלא יתיחסו כָּלֵל לַבַּחוּרִים אֵלֶּה בְּאִמְרוֹ, "עַל מָה יֵצֵא קֶצֶפְכֶם, הֲרֵי בַחוּרִים אֵלֶּה לוֹמְדִים וּמַתְפַּלְלִים, מֵה לִי וּלְדַבְרֵי שְׁטוֹת אֵלוֹ, הֲכִי בַמַּחֲלָקֶת תַּחֲפֹץ נַפְשְׁכֶם, אֲנִי אֵינְנִי חֹפֵץ בְּכָר".

כאשר בקר באחת הערים ומקורביו בקשו להשיג דבר מה שנוחשב מאד בעיניו, שֶׁח לֹו אַחַד מִמְקַרְבָּיו כִּי נִתֵּן לְהַשִּׁיג אֶת מִבְּקָשׁוֹ, אִךְ הַדָּבָר עָלוּל לַגֵּרֵם לְמַחֲלֻקַּת כָּלִשְׁהִי, מִיֵּד נִדְדַעַק וְאָמַר, "אִם מִדְּבָר בַּמַּחֲלָקֶת, הִבֵּה נָטַל אֶת הַמַּזְזוּדוֹת וְנִעְזוּב אֶת הָעִיר לְאֶלְתֵּר". (הגאון הקדוש מווישווא)

כי כל העדה בלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' (טז א)

לאספה שָׁנְעָרְכָה בְּלַעַמְבֹּרְג הִיא לְבוֹב לְצָרְף תַּקְנַת הַקְּהָל, בְּבֵית רַב הָעִיר רַבִּי יַעֲקֹב מִשׁוּלָם אוֹרְנֵשְׁטֵיין זצ"ל בַּעַל הַיְשִׁיעוֹת

בְּעִיר בְּאֶחַת הַשְּׁבָתוֹת, אַחַר שֶׁשָּׂאֵל וַחֲקַר אוֹדוֹת שְׂרָש פְּרֻטֵי הַמַּחֲלָקֶת שֶׁפְּלָגָה אֶת הָעִיר, הִבִּין כִּי זְכוֹת הַיְרֻשָּׁה עוֹמְדֵת לְמֵרָא דְאִתְרָא, הוּא קִבֵּל אֶת כֶּסֶף רַבְּנֹותוֹ בְּדִין וּבְצָדֵק.

תושיבי העיר הגיעו בהמוניהם להשתתף בעריכת שלחנו הטהור, וְלִשְׁמַע לְדַבְרֵי אֲלָקִים חַיִּים שֶׁבָּקְעוּ מִפִּיו. בְּמַהֲלָךְ דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ, עוֹרֵר רַבּוֹת אוֹדוֹת מִדַּת הַשְּׁלוֹם, הַתְרִיעַ כִּי יֵשׁ לְהַמְנִיעַ מֵרִיב וּמְדוֹן וּלְבָרַח מִהַמַּחֲלָקֶת כְּמִפְּנֵי אֵשׁ.

בין השָׂאֵר אָמַר, בְּלִיל שְׁבַת אַחַר הַתְּפִלָּה נוֹהֵג אֲנִי לְקַחַת סֶפֶר מִהָאָרוֹן וְלַעֲנֹן בּוֹ, אִךְ כָּאוּ מִצְאָתִי רַק חוֹבְרוֹת וְקוֹנְטְרָסִים בְּדָבָר הַמַּחֲלָקֶת הַשׁוֹרְרֶת בְּעִיר, כָּל אַחַד מִצְדִּיק אֶת מַעֲשָׂיו וּמִשְׁמִיץ אֶת הַצַּד שֶׁכָּנָגְד.

בצאת השַׁבָּת סָרַב הַרְבִּי לִטַּל פְּתִיקָאוֹת כְּנֶהוּג מִהֶהֱמוֹן הַרַב שֶׁצָּבָא עַל דְּלִתּוֹתָיו, תַּחַת זֹאת בְּכַר לְהַקְדִּישׁ אֶת זְמַנּוֹ בְּהַשְׁכֵּנַת שְׁלוֹם בְּעִיר, כְּשֶׁהוּא מוֹפִיעַ בְּהַדְרַת כְּבוֹדוֹ בְּבִתְיָהֶם שֶׁל רֵאשֵׁי וּמְנַהֲיְגֵי הַמַּתְנַגְּדִים לְמֵרָא דְאִתְרָא, שֶׁלֹא הֶאֱמִינוּ לְמֵרָאָה עֵינֵיהֶם, כִּי־צַד הַרְבִּי מוֹתֵר עַל כְּבוֹדוֹ וּמִתְיַצֵּב בְּמַעוֹנֵיהֶם.

משנכחו לראות עד כמה המשור המחלוקת טוֹרְדַת אֶת מְנוּחָתוֹ, הַתְּרַכְכוּ הַלְבָבוֹת וְהִסְרוּ הַמַּחֲצוֹת, אַחַר אַרְבַּעַה יָמִים שֶׁל שְׁדוּלִים וּפְשָׁרוֹת, הִתְלוּוּ לְרַבִּי מוֹיִשְׁוּוֹא כָּל רֵאשֵׁי הַמַּתְנַגְּדִים בְּפַמְלֵיהַ נִכְבְּדָה, וְהִגִּיעוּ יַחַדְיוֹ לְבֵית הַמֵּרָא דְאִתְרָא כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת מְרוֹתוֹ, בְּמַעֲמַד זֶה הַכְרִיזוּ עַל חֵץ הַמַּחֲלָקֶת, וְאִף שְׁתוּ לַחַיִּים בְּצוֹתָא.

הארויע עוֹרֵר רֵשֶׁם בְּפִיר בַּלְבָבוֹת כֹּל תוֹשְׁבֵי הָעִיר וְהַסְבִּיבָה, יְהוּדֵי הָעִיר הַתְּהַלְכוּ בַּחוּצוֹת וְהַכְרִיזוּ בְּשִׁמְחָה וּבְצִהְלָה "שְׁלוֹם,

הנפּש שֶהסבּוּ לוֹ מַעֲשׂוֹי שֶל אוֹתוֹ אָדָם, הוא עֵבֶר נִתּוּחַ בְּמַעֲיו, מִמּוֹנוּ לֹא קָם.

מֵאֵז נוֹתֵר בְּמִשְׁפַּחָה פְּחוּד מִנְטִילַת אִי־צִטְלַת רִבְנוּת, אִף בְּנוֹ **רַבִּי יוֹסֵף שְׁלוֹם אֱלִיָּשִׁיב** זצ"ל נִזְהָר בְּכָךְ מְאֹד, הוּא לֹא נִטַל עַל עֲצָמוֹ רִבְנוּת פֶּרֶט לְמִשְׁרָה בְּתַפְאֶרֶת בַּחוּרִים שְׂרִישׁ מֵאֲבִיו, וּבְדִרְךָ כָּלֵל אִף הַמְלִיץ לְאַחֵרִים שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כֵּן. (בית אמי)

וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיַּפֵּל עַל פָּנָיו (טו ד) בְּרַשׁ"י, בְּמַחְלַקְתּוֹ שֶׁל קֶרַח נִתְרַשְׁלוֹ יָדָיו.

בַּעֲתָ שֶׁהוּת הִרְה"ק **רַבִּי יִשְׂרָאֵל פְּרִלּוֹב מִסְטָאָלִין** זי"ע, א, הַיְנוּקָא, בְּבָרְלִיו, הִתְקַרַּב אֵלָיו אָדָם אֶחָד וְהָיָה נִכְנָס אֵלָיו בְּכָל יוֹם, וּמְשׁוּחַח עִמּוֹ. כְּשִׁחְפֵץ הִרְבִּי לְנִסְעַ מִהַעֲרִי, בְּקִשׁ הֵלָה לְתַת מִתְּנַת הוֹקְרָה לְרַבִּי, אִף הוּא הִשִּׁיב כִּי אֵינוֹ לּוֹקַח מִתְּנוּת.

חֲלָה הָאִישׁ אֶת פְּנֵי הִרְבִּי שְׂיוֹאֵיל נָא לְקַחַת מִיָּדוֹ סֶפֶר, בּוֹ יִכְתֹּב אֶת שְׁמוֹ וְשֵׁם בְּנֵי בֵיתוֹ, כִּי הוּא נִזְקֵק לִישׁוּעָה בְּזָרַע שֶׁל קִיָּמָא. הַשִּׁיבוּ הִרְבִּי בְּתַמִּיּהָ, "הֵכִי אֶטַל מִיָּדְךָ סֶפֶר שָׂבוּ יְהִיָּה כְּתוּב שֵׁם בְּנֵי בֵיתְךָ".

בְּקִשׁ הֵלָה מִהִרְבִּי כִּי יֵשׁ לוֹ דְּבַר נְחוּץ לְדַבֵּר עִמּוֹ, וְהִרְבִּי הִקְצִיב לוֹ זְמַן וְשָׁעָה מְדֻקָּת, בְּשָׁעָה הַנְּקוּבָה, כְּכֹר צִפָּה הִיְהוּדִי לִיָּד וְלַתּוֹ שֶׁל הִרְבִּי, שֶׁקָּבַל אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ בְּשֵׁם אָבִיו הִרְה"ק **רַבִּי אֲשֵׁר מִסְטָאָלִין** זי"ע, א, שֶׁפָּרַשׁ עַל דְּבָרֵי רַש"י הַקְּדוֹשׁ הַכּוֹתֵב, 'בְּמַחְלַקְתּוֹ שֶׁל קֶרַח נִתְרַשְׁלוֹ יָדֵי מֹשֶׁה'!

"בְּפַעְמֵימִים" הַקּוּדְמוֹת אִף עַל פִּי שִׁחְטָאוֹ, מֵאַחַר וַעֲדוֹן הִיְתָה לָהֶם אַמוּנָה בְּמִשְׁהָ

יַעֲקֹב, נֶאֱסַפּוּ הַבְּעָלִי בְּתִים מִחֲשׂוּבֵי הַעִיר וְהַמְתִּינוֹ לְרַב, שֶׁהִזְמַן אוֹתָהּ עֵת לְבְרִית מִיָּלָה.

בַּעֲתָ הַהַמְתָּנָה הִגִּיעַ לְמָקוֹם הִרְה"ק **רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מְזִידִיטְשׁוֹב** זי"ע, א, וְחִפְּשׂ אַחַר הָרַב, כִּי אֶהְבֵּת נֶפֶשׁ אֶהְבּוּ זֶה אֶת זֶה, בְּהִיּוֹת שֶׁהָרַב עָדוֹן לֹא שָׁב מִהַבְּרִית, יָשַׁב הִרְבִּי מְזִידִיטְשׁוֹב בֵּין הַבְּעָלִי בְּתִים וְשָׁמַע אוֹתָם מְדַבְּרִים עַל כֹּךְ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ, וְה' יִתְבָּרַךְ יְהִיָּה בְּעֲזָרוֹ.

עֲנָה הָרַב וְאָמַר, "זוֹ הִיְתָה דַעְתּוֹ שֶׁל קֶרַח שֶׁאָמַר 'כָּל הַעֲדָה כְּלָם קְדוֹשִׁים', מַעֲצָמָם, וּבְתוֹכָם גַּם הוּא יִתְבָּרַךְ בֵּינֵיהֶם, לַעֲזָרָה, וּמְדוּעַ תִּתְנַשְׂאוּ, אַתֶּם מְנַשְׂאִים אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכֹךְ שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים 'עַל קֹהֵל ה'", שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַעַל הַקְּהָל, וְהוּא עוֹשֶׂה הַכֹּל.

לִזָּה אוֹמַר הַכְּתוּב שֶׁלֹּא יְהִיָּה אָדָם מַכַּת הַטְּפָשִׁים הַלָּלוּ, אֲלֹא יַעֲשֶׂה עֲצָמוֹ טָפַל, וַיַּדַּע נֶאֱמָנָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא הַעוֹשֶׂה הַכֹּל, מֵרֹאשׁ עַד סוּף". (הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח שׁוֹלַחן הַסְּהוּר)

רַב לָכֵם כִּי כָל הַעֲדָה כְּלָם קְדוֹשִׁים (טו ג)

בְּאַחַת מִדְרָשׁוֹתָיו, דָּרַשׁ **רַבִּי אַבְרָהָם אֱלִיָּשִׁיב** זצ"ל רֵבָה שֶׁל הוֹמַל בְּחִרְפוֹת אוֹדוֹת עֵנִין מְסִיָּם הִטְעוּן תִּקּוּן, אֶחָד הַשׁוֹמְעִים אֲשֵׁר דְּפָה כִּי הִדְבָרִים מְקוּנִים נִגְדוּ, כְּעַס עַל כֹּךְ מְאֹד, מֵאֵז הַחַל לְרַדַּת לְחַיֵּי הָרַב מֵהוֹמַל, לִפְגַּע בּוֹ וּלְהַצִּיק לוֹ.

רַבּוֹת הִצְטַעַר הָרַב מֵהוּמְלָא מִפְּגִיעוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ בַּר נֶשׁ, זְמַן קָצַר לְאַחַר מִכֹּן תִּקְפַּתּוֹ מַחְלַת מַעֲיִים קִשָּׁה, בְּעַקְבוֹת עֲגַמַת

כאשר ספרו הדברים וגעו בבכי שצריך לפעל מיד לבטול רע הגזרה, המשיך החתם סופר בלמודו כאלו מאומה לא ארע.

משנותיו העסקנים הנאמנים על עמדם, ולחשו שוב שצריך לפעל בלא שום דחוי, הורה החתם סופר באצבעו על הגמרא וענה, "הרי אנו עושים", והמשיך להרצות שיעורו בלא שום שנוי.

אחר השעור הלך החתם סופר בלויית ראשי הקהל לבית המלשין, כדי לנסות ולדבר על לבו, אך ללא הועיל, אותו רשע לא קם ולא זע מפניהם, התחצף ואמר שאין לו מה לדבר אתם כאן, מחר בבקר יוכלו לשטח כל דבריהם בבית המשפט.

נענה החתם סופר ואמר, 'בקר ידע ה' את אשר לו', ומיד עזב את הבית. לאחר שיצא מפתח הבית, נשתרבה לשונו של הרשע ומחנק עלה בגרונו.

בראותה צרתו, אצה אשתו של המלשין אחר הרב לבקש על נפש בעלה, שיתפלל לרפואתו, והוא ענה, "אני מתפלל עבורו תפלה ההוגנת לו, ולמלשינים אל תהי תקנה וכל המינים כרגע יאבדו", תוף כדי דבור, יצאה נשמתו.

ברצותו לקדש שם שמים ברבים, מצא החתם סופר לנכון ללכת להלוויה, בשעת דברי ההספד פתח ואמר, "שמחה לאצף, שמחה מובל לקברות בארץ, וששון לעירך, העיר פרשבורג צהלה ושמחה".

לתמיהת הרב מנאסאד מה מקום לספור זה שלא מעניני דיומא, נודע לו מפי המקרבים כי באותו ערב שבת היה אצל הרבי משינאווא מאן דהוא בשם שמחה

רבנו, היה ביכלתו להתפלל עליהם. לעמת זאת כעת במחלקת של קרח, שחלקו על משה רבנו עליו השלום, מאחר והפסיקו את ההתקשרות עמו, לא היה באפשרותו להתפלל בעדם, לכך נתרשלו ידיו בתפלתו.

כשמנו זאת התרגש האיש מאד, ומיד קפץ ונשבע שהוא מאמין באמונה שלמה שהרבי יכול לעזר לו, טפח הרבי על כתפו ואמר, "פעלת", אחר שנה הגיע הרבי לברלין בשנית, והיהודי כבדו בסנדקאות לבן הנולד במרכתו. (אור הגנוז)

וידבר אל קרח וגו' בקר ידע ה' וגו' (טז ה)

ספר הרה"ק **השפע חיים** זיע"א, ספר לי הרה"ק מנאסאד זיע"א, כי פעם בהיותו אצל דודו הרה"ק **רבי יחזקאל משינאווא** זיע"א, בשבת קדש שבין יום כפור לסכות, ישב הרבי לאחר סעודה שלישית וספר.

בפרשבורג עירו של **החתם סופר** זיע"א, התגורר רשע בשם שמחה שעניו היתה צרה בתלמידי החתם סופר העוסקים בתורה, עד כדי שעמד ואים שילשין עליהם למלכות כי משתמטים הם מעבודת הצבא, והתרברב כי ילבישם מכנסים אדמות של הצבא.

משוכחו ראשי הקהל בסכנה המרחפת על הישיבה, אצו אל רבם החתם סופר, נכנסו אליו בעצומו של למוד שיעורו בישיבה כדי להודיעו על כך, ולשמע ממנו כדת מה לעשות.

מאחר ומקפיד היה שלא להפסיק אותה עת דבור, רמז להם לומר מה בפיהם,

ובקש לקבל הסכמה על אשר חדש. החבור הלז היה פרוש על התורה בדרך דרוש, בין היתר נכתב בו באור על כונת קרח, במחלקתו עם משה רבנו עליו השלום.

כאשר הביט הדברי חיים בחבורו וראה את הדברים, הגיב כי על פי פרושו יצדקו דברי רש"י וקרח שפסח היה, מה ראה לשטות זה.

שמח בעל המחבר לשמע כי הרבי מתרץ את דברי הרש"י עם פרושו, אך משהבחין הרבי שאינו מבין את אשר נרמז, אמר, "אגלה לך כונתו".

לכאורה, קשים דברי רש"י שכתב על קרח, 'מה ראה לשטות זה', הכי שטות היא לחפץ להיות כהן גדול, אך לפי מה שבארתי בענין כונת קרח ומחלקתו, נמצא שבאמת אין לה שטות גדול מזה, הכי בשביל טעם זה יחלק על משה רבנו, רבן של ישראל". (חמדה גבוהה)

אם כמות כל האדם ימתנו אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם לא ה' טלחני (טז כט)

בגמרא (נדרים לט:) איתא, אמר ריש לקיש, רמז לבקור החולים מן התורה מנין, שנאמר, 'אם כמות כל האדם ימתנו אלה ופקדת כל אדם'.

במסך שנה שלמה, נוהג היה רבי סלמאן מוצפי צ"ל לבקר מדי ליל שבת אחר התפלה בבית אחד מגדולי רבני ירושלים שהיה מרתק למטותו, שעה ארצה היה יושב ודן עמו בעניני צבור ושואל בעצתו, רק אחרי כן שב לביתו.

שסרב לקיים פסק בית דין בדבר השגת גבול חבורו.

רבי יחזקאל התרה בו כי אם לא יקיים הפסק מרה תהא אחריתו, ואכן ביום ראשון שלאחר השבת חטפתו מיתה, אז הובנה כונת הרבי בספורו. (מנחת יהודה ויוזילים)

בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו (טז ה)

מעשה באחד שאמר, "רוצה אני לשבת בבית הכנסת סמוך לארון הקדש, שתהא תפולתי נשמעת יותר". אמר לו החכם, "הרי כתוב (משלי כה ו-ז) 'אל תתהדר לפני מלך ובמקום גדלים אל תעמד', כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב, וסמוך לו נאמר (שם פסוק ח), 'אל תצא לרב מהר'.

כשתשב אצל הארון, יתקוטטו עמך היושבים, מוטב לך לשבת ברחוק, כדי שלא תהא מריבה, ויותר תהא תפולתך נשמעת כשלא תגרום מחלוקת בבית הכנסת". הוא לא שמע לעצתו, ונגזר שנתגלגל הדבר שישב באבלות, ולא ישב מעולם במקום שדרש לעצמו. לך טוב לאדם שישב ברחוק בלא מחלוקת, ולא יגרום מחלוקת. (ספר חסידים - סימן תטנט)

והיה האיט אשר יבחר ה' הוא הקדוש רב לכם בני לוי (טז ז) ברש"י, וקרח שפסח היה, מה ראה לשטות זה, עיניו הטעותו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו.

מחבר ספר על התורה, הופיע עם חבורו לפני הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א,

שב השליח ואמר שהדברי חיים מתפלל עתה שמונה עשרה של מנחה, עודנו עומד בברכת 'סלח לנו אבינו כי חטאנו', רבי אליעזר המתין זמן ממשך עד ששמע שהרבי מצאנו סיים תפלתו, לאחר מכן ערכו יחדיו את השלחן.

במהלך הסעודתא דשבתא, כבד הרבי מצאנו את הרבי מדזיקוב לומר תורה, משפסרב האורת, התאונו הרבי מצאנו ואמר, "מדוע מגיע לי שיעצרוני, הלא המחלתו יודע שאני מתכונן לך באמת ובתמים".

ענהו הרבי מדזיקוב, "אם אתם מתכוננים באמת ובתמים, איני חייב לומר בקול רם, אלחש לכם באזניכם", רבי חיים הסכים, והרבי מדזיקוב לחש באזנו שאיתא בכתבי האר"י ז"ל, כי לקרח תהיה עליה בזכות השבת קדש, משום שב'מזמור שיר ליום השבת' נאמר, 'צדיק פתמו יפרח', וסופי תבותיו 'קרח'.

וכן איתא במדרש על הפסוק (שמואל א' ב' ו) 'ה' ממית ומחיה מוריד שאל ויעל', שהוא מרמז על קרח שתהיה לו עליה לבסוף, והרי כתוב 'זכור את יום השבת', תבת 'השבת' בגימטריא 'מוריד שאל ויעל'.

צהלו פני הרבי מצאנו והתבטא בשמחה גלויה, "הוא יודע הזקון, הוא לא שכח מאומה". באמצע השבוע נפרד הרבי מדזיקוב ממחנתו כשהדברי חיים מצאנו הולך ללוותו בדרך, אז בקש ממנו 'דמי פרדה'.

שאל הרבי מדזיקוב למה פונונו, האם ברצונו שישאיר בידו קפסת טבק, או סיגור, והוא ענה שפוננו שהוא יעזרוהו לשוב בתשובה, השיב הרבי מדזיקוב, "ברצונכם

שאלוהו תלמידיו, מדוע בחר זמן כזה למצות בקור חולים, הרי נתן לקימה בשאר ימות השבוע, ולא בשעה שבגוי הבית מצפים שישוב לביתו ויערף את שלחן השבת.

"טועים אתם" השיב רבי סלמאן, "רב זה שאני מבקרו, רגיל היה לצאת מבית הכנסת בליל שבת וחג, מקור בהמון רב שלוהו לביתו מתוך דברי תורה והלכה, ואלו עכשו כאשר נפל למשכב, זמן זה של ליל שבת כשהוא לבדו בביתו, הוא הזמן הקשה לו ביותר.

הגם שבגוי ביתי מצטערים מעט על שאני מאחר לשוב, בשעה זו אני זוכה לקיים מצות בקור חולים בהדור, שלא יחשב האיש עצמו חלילה כאיש אין חפץ בו, ושמא אף יזיל דמעה בליל שבת קדש. מוטב יתעכבו בני ביתי ואני אצטער קימעה, ותלמיד חכם זה לא יתעצב בליל שבת".

בליל פורים יצא הרב מבית הכנסת וישב לצדו עד חצות הלילה, שזיח עמו בעליצות מרבה, ולא הניחו עד שראוהו שש קעלם צעיר, אז אמר, "עכשו יכול אני ללכת לביתי". (עולמו של צדיק)

ינרדו הם וכל אשר להם חיים טאלה ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל (טו ג)

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א, הגיע לשבת קדש פרשת קרח לשבות בעיר צאנו. בליל שבת קדש אחר שאמר 'שלום עליכם' וקדש באכסניתו, שלח להתנדע האם הרה"ק הדברי חיים מצאנו זיע"א כבר סיים את תפלתו.

ולא יהיה קרח ונענדו (יז ה)

כְּאִשֶּׁר הִזְדַּמְנוּ **רַבִּי שְׂמוּאֵל הַלֵּוִי וְזֹאזְנָר זצ"ל** לְלוֹנְדוֹן, הִזְמִינָה אוֹתוֹ קַהֲלָה שְׁפָרְצָה בְּקִרְבָּהּ מַחְלַקַת קָשָׁה, שִׁיְדָרְשׁ לַפְּנֵיהֶם וַיֵּשֶׁב הַהֲדוּרִים.

בְּקוֹל חוֹצֵב פֶּתַח הַרֵב וְדָרַשׁ, "דַּעוּ לָכֶם, כָּל הַצְּרוֹת מִשְׁנוֹת דוֹר, הַכֹּל בָּא עֵבֹר הַמַּחְלָקַת. הוּא הַתְּחִיל לְמַנּוֹת מִתְּקוּפַת קִיּוֹן וְהִבֵּל, עַד לְזַמַּן בֵּית רֵאשׁוֹן וְשְׁנַי וּמִשָּׁם עַד לִימֵי הַשְּׂוֹאָה, כָּל הַצְּרוֹת שֶׁאָרְעוּ לָעַם יִשְׂרָאֵל, הָיוּ בְּגִלְלַת הַמַּחְלָקַת". (רב רבנן)

וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמִּגְפָּה (יז יג)

בְּכַל עַת שֶׁהָיָה עוֹלָה זְכוֹרֹן הָעִיר לִיְבִיטְשָׂאק לַפְּנֵי הַרְה"ק **רַבִּי מִשָּׂה צְבִי מִסְּאוּוֹרְאָן** זִיע"א, הָיָה הוּא מִתְאַנֵּחַ וּמִסַּב אֶת שֵׁם הָעִיר לְלִבֵּי צָעֵק, וַיְהִי הַדְּבָר לְפֶלֶא תָּמִיד, מִדּוּעַ יִכְנָה אֶת הָעִיר 'לִבֵּי צָעֵק', וּמִדּוּעַ הוּא גּוֹנֵחַ לְזְכוֹרָנָהּ.

כְּעִשֶּׂר שָׁנִים אַחַר הַסֵּתְלָקוֹתוֹ, בְּקִיץ שְׁנַת תר"ח, רָעְשָׁה הָאָרֶץ וּמִלְאָה מִפְּנֵי מַחְלַת הַחוּלֵי רַע אֲשֶׁר פָּרְשָׁה מוֹטוֹת כְּנַפְיָהּ עַל פְּנֵי מִרְחָבֵי תַבֵּל, אוֹתָהּ עַת הִגִּיעַ בְּנוֹ יַחֲידוֹ אֲשֶׁר מֵלֵא מְקוֹם אָבִיו וַיֵּשֶׁב עַל כְּסֵא קִדְשׁוֹ, הַרְה"ק **רַבִּי שְׁלֵמָה מִטְשִׁיטְשִׁילְנִיק** זִיע"א, לְשִׁבּוֹת בְּעִיר לִיְבִיטְשָׂאק לְשִׁבְתָּהּ קִדְשׁ פְּרַשְׁתָּ בְּלֶק.

מֵאַחַר וְאוֹתָהּ עַת מִתּוֹחָה הִיְתָה מִדַּת הַדִּין עַל הָעִיר לִיְבִיטְשָׂאק, מוֹבֵן שֶׁהַדְּרִיכוּהוּ מִנּוּחָה בְּהִיּוֹתוֹ בָּהּ, חֲדָשִׁים מְקֻרָבִים בָּאוּ בְּקוֹל לְלָלָה לְעוֹרֵר רַחֲמִים, כִּי אִין בֵּית אֲשֶׁר אִין עִירוֹ. (סיפורים נפלאים)

לְשׁוֹב בַּתְּשׁוּבָה כְּאִשֶּׁר אַתֶּם אוֹמְרִים 'סִלַּח לָנוּ' בַּתְּפִלַּת חוּל, וְזֶה כְּבָר שְׁבֵת", כִּי הוּא הָיָה מִתְּפַלֵּל מֵאַחַר.

הַחֵל הַדְּבָרֵי חַיִּים לְהַתְנַצֵּל שֶׁהִשְׁעוֹן לֹא פָּעַל, וְכֹדוֹ, וְרַבִּי אֶלְיָעָזָר עֲנָה, "שְׁמַעוּ נָא צִיאָזְעָר רַב אֶהוּבִי, אֶפְלוּ אִם לֹא תִגְיַחוּ תַפְלִיוּ, לֹא אֶהְרַהֵר אַחַר מַעֲשֵׂיכֶם, אֲבָל מַה הָעוֹלָם יֵאמְרוּ". (הַחֲכֵמָה מֵא"י)

וְאֵשׁ יִצָּהָ מֵאֵת ה' (טז לה)

זְמַן שֶׁזָּכָה לְהִסְתַּוֵּף בִּימֵי נְעוּרָיו בְּצַל הַרְה"ק **רַבִּי יִשְׂרָאֵל דֵּב מוֹוִילְעֵדְנִיק** זִיע"א בַּעַל **טְאָרִית יִשְׂרָאֵל**, סִפֵּר לִימֵים מַעֲשֵׂה שְׂאֲרַע עִמּוֹ כְּאִשֶּׁר נָסַע אֶל הַרְבֵּי לְשָׂאֵל בְּעַצְתּוֹ.

בְּבֹאוֹ לְהֵתֵם, עָרְכוּ סְעוּדָה עֵבֹר הָאוֹרְחִים וְאָף הוּא הִתְיָשֵׁב בֵּין הַמְּסֻבִּים, בְּתֵם הַסְּעוּדָה כְּאִשֶּׁר נָטְלוּ מִים אַחְרוּנִים, לָקַח הַרְבֵּי אֶת הַכֶּפֶלִי עִם הַמַּיִם וְשָׁפָף עַל צְוָאָרוֹ לְתוֹךְ בְּגָדָיו, לֵלֵא אִמֵּר וּדְבָרֵים.

הָאוֹרְחִים תִּמְהוּ עַל הַמַּעֲשֵׂה, אָף אִישׁ לֹא הִעִז לִוְמַר מֵאוֹמְהָ, אַחַר שֶׁעֲשָׂה אֶת שְׁבָתוֹ בְּוִילְעֵדְנִיק, וְנִכְנַס אֶל הַקִּדְשׁ פְּנִימָה לְשִׁמְעַ עֲצַת הַרְבֵּי, אָף הַרְבֵּי עֲנָהוּ, "סַע לְבֵיתְךָ, וּבְדַבְרֵי עֲנִינְךָ תַחֲזֹר שׁוֹב בְּשִׁנִּית".

הַגֵּם שֶׁלֹּא הִבִּין כִּנּוּת הַרְבֵּי, עָשָׂה הָאִישׁ כְּאִשֶּׁר הִצְטוּהוּ, כְּבֹאוֹ הָעִירָה רָאָה וְהִנֵּה שְׂרוֹף שְׂרָף הָעִיר, כְּלוּ עֲלָה בְּאֵשׁ, אִז הִבִּין כִּי 'מִים אַחְרוּנִים' הִצְלִיחוּהוּ מִשְׂרָפָה. לְאַחַר מִכּוֹ חֲזַר לְוִילְעֵדְנִיק לְהַתְיַעֵץ עִם הַרְבֵּי כְּדַת מַה לַּעֲשׂוֹת, מֵאַחַר וְנוֹתֵר יַחֲיִדִי מִכָּל בְּנֵי עִירוֹ. (סיפורים נפלאים)

עשה סעודה גדולה בעת שהכניסו לביתו של אברהם אבינו.

לאחר מכן הוצרך לנסע לרגל עסקיו, והוא מנה שלים שיפדה תחתיו את בנו בהגיעו לשלשים יום, אך השלים שכח למלא את שליחותו, וביני לביני לא נפדה הבן, הוא גדל והגיע למצוות, ואביו הכין סעודה גדולה, לרגל הכנסת בנו יחידו לעל תורה ומצות.

בסעודה קם הנער לומר את דרשתו, אך באמצע התבלבל בדבריו והחל לדבר שלא ממין הענין, כשהוא חוזר חוזר ושוב על השם 'שמחה זילברשטיין'. הנאספים הרבים ראו ותמהו, אך כאשר המשיך לדבק בשם זה ולהזכירו כל העת, גם לאחר הארוע, נתקפו ההורים בחרדה עמקה.

לקחו את הנער לטובי הרופאים, שעמדו חסרי אונים, חפשו האם ידוע אדם בשם זה, אך לא מצאו, הלכו לבית הקברות וחפשו שוב ושוב על גבי המצבות, אך לשוא, משהעלה חרס בידו, נטל האב את בנו ונסע עמו לסאדיגורא.

הם באו לפני הרבי והאב שאל, "לשמחה מה זו עושה", הורה הרבי שישתתה עם בנו בסאדיגורא, עד אשר יקראו לפניו. באישון לילה נקראו אל הקדוש פנימה, מיד בהכנסם שאל הרבי, "האם פדו את הבן".

נזכר האב שבאותה עת טרוד היה במסחרו, ומנה שלים לפדותו במקומו, יתכן שהשלים לא עשה שליחותו, אמר לו הרבי, "אם כך, זה פשר השם שהנער חוזר עליו, 'שמחה' אותיות חמשה, ו'זילברשטיין', פרושו באידיש אבן, סלע, הרי אלו חמשת הסלעים של פדיון הבן". פדה האב את הנער, והוא שב להיות כאחד האדם. (החכמה מא"י)

שם מת או חולה מסכן, באשר הציקוהו מאד, נכמרו רחמיו על אחינו ישראל הנמצאים בצרה.

בסעודת שחרית של אותה שבת פתח רבי שלמה ויעמד ויפלל, "אמר הכתוב 'ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה', בין שאני אעמד ואתחשב מן המתים בחלי זה, ובין שאעמד בין החיים, בין כך ובין כך אגזר אמר ויקם, שתעצר המגפה.

מיד אחר הסעודה חלה רבי שלמה בחלי זה ונפל למשכב, וכעבר שעות ספורות, כעלות המנחה באותה שבת קדש, נאסף אותו צדיק מפני הרעה, והמגפה נעצרה אחריו.

במוצאי שבת קדש הובילוהו לקברות אבותיו הקדושים, לעיר טשיטשילניק הרחוקה מליביטשאק בערך ארבעים מיליוניקרוס, ובבקר יום ראשון פרשת פנחס, בא אותו צדיק לבית מלונו לינת הצדיק בגן עדן וקנה שבייתו אצל אביו הקדוש.

אז הבינו למפרע מה ראה אביו הקדוש להסב את שם העיר ליבי צעק ולהתאנח לזכרונה, יען ראה ברוח קדשו כי בה תשקע שלא בעונתו, שמשו של בנו יחידו. (היכל הבעל טם טוב כו)

ופדויו מן חדש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים
בשקל הקדש עטרים גרה הוא (יה טו)

שמעתי מפי רבי שמעון מזעליחוב זצ"ל אודות אברך מרוסקה שהיה חשוף בנים, שנסע אל הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זיע"א לבקשת ברכה, ופעל אצלו ישועה. בן זכר נולד לו בשעה טובה, והוא

מלוה מלכה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלדיו

מחמת שלא רצה להפסיק מדבקותו, תחב הרבי את ידו הקדושה בתוף חגורת החסיד ר' יהושע, והחזיק בה פֶּרְבַע שְׁעָה כְּשִׁפְנֵי מאירות בְּחֶדְוֵה עֵילָאָה.

אחרי כן פתח את פי קדשו והסביר, "ידוע שכל המבשר בשורה טובה, מתלבשת בו נפש אליהו הנביא זכור לטוב, אחר ששמעתי בשורה טובה, הנחתי ידי בחגורתו כדי להתחבר עם מי שאלהו הנביא לבוש בו. (דברי חנה השלם)

ספר הרה"ק רבי חנה מקאלושיץ זיע"א, לפני זקני הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א, הובא נער קטן שהיה שוכח הכל מרגע לרגע, אף לאכזבת בני המשפחה, לא הגיב הרבי מאומה. **במוצאי** שבת קדש אחר שטעם הדברי חיים סעודת מלוה מלכה, צוה להביא בשעה זו את התינוק לפניו. אדהכי והכי, שקע הדברי חיים בדבקות עצומה לזמן מה, פתאום נעור מדבקותו, וסטר לילד באמרו, "תהא לך זאת לזכר", ומיד חזר לילד כח הזכרון. (דברי חנה השלם)

בשהגיעו לפני הרה"ק רבי חנה מקאלושיץ זיע"א בחורים שהיה עליהם להתיצב לפני הצבא, היה מייעץ להם שיסיעו בהכנת המאכלים לכבוד סעודת מלוה מלכה, באמרו כי יש בכחה של טירחא זו, להועיל לפטרם מן הצבא. (דברי חנה השלם)

ספר הרה"ק רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז קלויזנבורג זיע"א על הרה"ק המגיד מטריסק זיע"א בעל מגן אברהם (יומא דהילולא ב' תמוז תרמ"ט), שנהג לשהות זמן ממשך בבִּרְפֶת המזון קדם שאמר 'הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא' וכו', לפעמים אָרכו הדברים אפלו כשעתים ושלש.

הסבירו צדיקים את פשר ההמתנה הארקה, כי מעולם לא אמר 'הרחמן' זה, עד אשר ראה את אליהו הנביא זכור לטוב. (שפע חיים, ירח האיתנים, ח"ב)

מספר ימים טרם הסתלקותו, נחלש הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א ביותר, עד כדי שהתקשה לדבר עם סובביו. במוצאי שבת קדש רמז בידו שרוצה דבר מה, אך איש מקרב הנוכחים לא הבין את כוונתו הקדושה. **רק** אחר שהגיש לפניו נכדו הרה"ק רבי חנה מקאלושיץ זיע"א שהיה אז נער בן ארבע עשרה, את הספר תנא דבי אליהו, התברר שזו אכן הייתה כונת הדברי יחזקאל, כי הוא נהג לעין מדי מוצאי שבת קדש בספר זה. (דברי חנה השלם)

באשר הגיעה לאזני החסיד ר' יהושע פשעמיש הבשורה המשמחת, כי יהודי שהיה כלוא בבית האסורים השתחרר בשעה טובה, נחפז לבשר זאת להרה"ק רבי חנה מקאלושיץ זיע"א. **אותה** עת עמד הרבי באמצע עבודת קדשו,

מילין וקירין והיודשים נפלאים מהוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הָרֵא

חֲזָה־תָא

חֲזָה־תָא דְאִוְרֵי־תָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

תכלית נתינת ממון לצדיקים

היום' (דברים ד ד), וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב (שם פסוק כד) 'כי ה' אלקיך אש אוכלה', אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה.

המהנה את הצדיק זוכה לסיוע ממנו

כאשר מסייע לצדיק זוכה להתקשרות עמו וע"י זה מסייע לו הצדיק במידה טובה המרובה ומגביה אותו אליו להיטיב עמו, על דרך שאמרו חז"ל (סוטה לה.) הארון נושא את נושאי, ופירש הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ע"ה, לרמוז בא שהצדיק מגביה ונושא את הנושאים והמסייעים אותו, להשפיע עליהם השפעות טובות ולהציל אותם מכל צרה וצוקה 'כנשר יעיר קינו על גוזליו ורחף' (דברים לב יא). ובכלל הסיוע, אינו רק השפעות טובות בנשמות ורוחניות, אלא ביד הצדק לרוממו מטיבעתו בחומר הגשמיות, וגם אם אדם חטא והרשיע הרבה עדיין ביד הצדיק לסייע לו להצילו מרדת שחת ולהשיבו בתשובה שלימה.

אם היה מקבל משה רבינו מקרה ועדתו היה יכול להצילם ולהשיבם בתשובה

הוא מה שביקש משה רבינו ע"ה על קרח ועדתו, אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי, ולכאורה מה עניין זה לכאן, כלום שונה הוא הדבר אם כן היה לוקח מהם חמור, הרי קרח ועדתו חטאו והרשיעו בהתקוממותם ומחלוקתם כנגד משה רבינו ע"ה, וכבר בזה אינם ראויים שתתקבל מנחתם. אלא כך ביאר קודש הקודשים הנועם אלימלך ע"ה (קרח ד"ה וידבר), אכן אם היה מקבל מהם

ויחור למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם (טז טו). על הפסוק (שמות כה ג) 'וזאת התרומה אשר תקחו מאתם', דרש האוהב ישראל ע"ה (תרומה ד"ה או י"ל) שבא ורומז אל הצדיקים שיאותו לקחת זהב וכסף מהמון העם, ובוה שנהנים הצדיקים מהמוני העם שמקבלים מהם זהב וכסף ושאר דברים גשמיים הנצרכים להם, יהיה להמוני עם גם כן עלייה והתרוממות, הגם שאין להם נדבת לב הטהור נדבה רוחנית, רק נדבה גשמית זהב וכסף וכדומה, עם כל זה על ידי שהם מייחדים ומקשרים עצמם לצדיקים שבדור ומהנים אותם כמה שיש יכולת בידם, אז גם הם יתקשרו ויתעטפו בנדבת הצדיקים בליבם הטהור שהוא כולו רוחנית, ויתעלו ברום המעלות קודש קדשים ויהיו דבוקים יחד הכנסת ישראל בה' יתברך עם צדיקי הדור, ע"כ דבריו הקדושים.

כעניין זה עורר הרה"ק בעל מאור ושמש ע"ה (ויקהל ד"ה קחו): תועלת גדול שיש בהתחברות פשוטי העם לצדיקי הדור, כי פשוטי העם אין להם לב להבין איך לעבוד ה' באמת, ואיך לעשות כל מעשיהם בבהירות, שיאירו כל מעשיהם לה'. רק על ידי שמתחברים עצמם לצדיקי הדור, והם מעוררים לבבם בהתלהבות על ידי דבריהם הקדושים, ואז יבינו איך לעבוד ה' באמת. וצדיק הדור אשר כל עבודותיו הם בהירים ומאירים בכל העולמות, על כן בהתחברותם אליו מאיר גם בנשמות ישראל שיאירו מעשיהם גם כן, ויעלו ריח ניחוח לה' כבשמים.

ואכן כבר בגמרא מצינו שהדרך להגיע לדביקות בה' היא ע"י שמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, כמו שאמרו במסכת תנבות (קיא): 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם

גשמיים כדי שהתגברותו על החומריות תסייע גם לכל הדבקים בו להכניע גם הם את כח התאוה שבהם. וכגון אם התעסק הצדיק להגביה אדם הנתון בתאוות ממון, מתעוררת גם בצדיק תאוה וחמדה לממון מחמת אותו אדם שהגביהו הצדיק. ממילא כששב הצדיק בתשובה על הרהור דק שהיה אצלו, מחזיר עמו בתשובה גם את אותו האדם שיש לו שייכות עמו.

וזהו הרמז בדברי חז"ל (חגיגה כ:): 'חומר בקודש מבתרומה', שהחומריות המתעוררת אצל הצדיק הקדוש, באה לו מחמת שהוא מרום ומגביה אנשים פשוטים, ולשם כך מתעוררת חומריות בצדיק כדי שיתגבר עליה ובכך יסייע לכל הדבקים בו. וזה גם הרמז בדברי רש"י (שמות לד א): 'מהיכן נתעשר משה מפסולתן של לוחות', כלומר מהיכן הגיעו למשה רבנו שכולו רוחניות מחשבות גשמיות של עשירות, אכן כיון שעסק בתיקון נפשות ישראל, על כן מן הפסולת של ישראל הנקראים 'לוחות' באו גם אליו מחשבות גשמיות, ומחשבות העשירות של בני ישראל גרמו גם אצלו מחשבות כאלו.

הנאה ממונם היה יכול לפעול שיעזבו רשעים דרכם הנלוזה וישובו בתשובה, אך כיון ולא ההנו את הצדיק שוב לא יכול היה להצילם. וזה לשון קדשו: המהנה תלמידי חכמים וצדיקים מנכסיו, אז ההנאה הזאת תביאהו שלא במהרה הוא חוטא להיות רשע גמור לכפור בתורה חלילה להם וכו', וזהו שאמר 'לא חמור' כו', כלומר, אני גרמתי להם זאת, שעל ידי שלא לקחתי מהם זה גרמה להם שחטאו, שאם הנחתי מהם היה מגין עליהם זאת בלבתי יחטאו.

התגברות הצדיק על הגשמיות מגביהה את פשוטי העם

ביאור הדבר כיצד יש ביכולת נתינת דבר גשמי לעזור לסייע ולהציל את האדם מרדת שחת, ביאור בספרי קודש, שמתוך שהצדיק מתעסק להגביה ולרום בני אדם, מחמת כן נכנסות בו מחשבותיהם החומריות, והגם שמצד עצמו אין לו שייכות לאותם תאוות גשמיות, אבל כדי שיהיה בכוחו להעלות את כל אותם האנשים השקועים בגשמיות, מתעוררות גם בו מחשבות ורצונות

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

ישראל שחטא ישראל הוא מכח יעקב אבינו ע"ה

בכל יהודי ישנה נקודת חיות שאינה נכבית

בן יצחק בן קהת בן לוי (טז א). כל אדם מישראל יש בו חלק רוחני ונקודת חיות שאינה נכבית לעולם, כמו שדרשו חז"ל (סנהדרין קט:): על בקשתו של יעקב אבינו ע"ה 'בקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט ו), הכוונה שלא יזכר שמו של יעקב על מחלוקתם בעדת קרח. והדברים צריכים הבנה, וכי אם לא ייזכר שמו של יעקב לא נדע שהוא אביו של לוי, ומה מועיל שאין מזכירים את שמו. ופירש הרה"ק רבי יצחק מווארקא ע"ה, כי יעקב אבינו ע"ה הוא הבריה התיכון המבריה מקצה אל הקצה בתוך כלל ישראל (זהו הקדמה א:), וכל אדם ירא ה' יש בו נקודה וחלק מיעקב אבינו ע"ה, אשר על ידה יוכל תמיד לשוב ולהתעורר בנקודת הטוב. וזו היתה תפילת יעקב אבינו ע"ה 'בקהלם אל תחד כבודי', שלא יגיע שום חטא ופגם ח"ו לחלקו ולנקודתו, כדי שעל ידי חלקו וכלל כל איש להלהיב שביבי זיקי נשמתו ולעוררו ולזכות על ידי זה לתשובה שלימה.

הנקודה הפנימית שבלב האדם מעוררת אותו לתשובה

ובזה פירש מה שאמרו חז"ל (סנהדרין מד): 'אף על פי שחטא ישראל הוא, כי אף אם חלילה וחס יזיד אדם וירשיע, לא יפגום נפשו ונקודתו הפנימית, הוא חלק יעקב אשר בפנימיותו, כי כל זמן אשר חלק יעקב בקרבו ועדיין לא נכבה לגמרי ח"ו, ע"י זה יוכל לזכות לתשובה שלימה.

ברזא דאז"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כשהיא כוללת טוב ורע יחד, ועל האדם מוטל להשכיל לנצל את ההשפעה לטובה ולא להיפך חלילה, וכן שלא להוציא את ההשפעה לדברים שאין בה ממש, אלא לשמור שתבוא הברכה לדברים שיש בהם תועלת. ראה לדבר כתב **רבינו יצחק בן יהודה הלוי ע"ה** מגדולי הראשונים כמלאכים בספרו **פענח רזא** (בלק), למדים אנו מגיחזי משרתו של אלישע הנביא, אשר נשלח בידי אלישע להניח את המטה על הנער המת כדי להחיותו, ככתוב (מלכים ב' ד כט-לא) 'ויאמר לגיחזי חגור מתניך וקח משענתי בידך ולך, כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו ושמת משענתי על פני הנער. ויקם וילך אחריה. וגחזי עבר לפנייהם וישם את המשענת על פני הנער ואין קול ואין קשב, וישב לקראתו ויגד לו לאמר לא הקיץ הנער'. הסיבה לכך היא, שבדרכו אל הנער פגש בכלב מת והניח עליו את המטה והעמידו לתחיה, נמצא כי אכן עורר אלישע כח להחיות מת באמצעות מטהו, אך מאחר ולקח גיחזי את אותו הכוח להחיות את הכלב, שוב לא נותר בכוחו להחיות את הנער. והוא ממש כדברינו שיש להשגיח על ההשפעה הטובה שלא תלך לדבר שאין בו ממש.

קרח השתמש בכוחות שקיבל משמים לדברים פסולים והפסיד מעלתו

כן יש לפעמים שאדם מקבל כוחות ממרום כדי להתעלות בהם בעבודת ה', וצריך זהירות יתירה שלא ישתמש בכוחותיו לדברים פסולים, וכמו שמצינו אצל קרח שהיה בעל במדרגה גבוהה, ויכול היה להתעלות ביותר במדרגות רוחניות, כמו שאמר **החידושי הרי"ם ע"ה**, שאם לא שנחלק על משה רבינו, היה קרח מתמנה להיות לוי גדול כדוגמת כהן גדול, אבל לא עלתה בידו והשתמש בכוחותיו כדי לחלוק על משה רבינו, וגרמו לו מעשיו שנאבד לגמרי עד שנבלע הוא וכל אשר לו באדמה.

שמירת השפע שלא ילך לאיבוד

ויקח קנח (טז א). במדרש (במדב"ר יח ג) איתא: אמרו חכמים חכם גדול היה קרח ומטועני הארון. כשרואים דברים מפורשים כאלו מתעצמת התמיהה, אם ראוי היה לאדרת גדולה, מדוע אכן לא הגיע אליה, ולהיכן הלכה השפעת קדושה זו.

הנראה לבאר זאת על פי מעשה באדם שהיתה דרכו לעשות כל מיני תכסיסים המושכים עיני האדם, והיו בני אדם מתאספים סביבו ומתבוננים בהערכה על כל מעשי ידיו. אמרו עליו הצדיקים, באמת מזלו של אותו אדם שיזכה לגדולה ומלכות ויהיו רבים כרוכים אחריו מביטים בו בהערצה ומטים אוזנם לשמע מילותיו, אלא שברוב סכלותו מנצל הוא את כוחותיו הגדולים לדברי שטות שאין בהם ממש, ונמצא שהוא מאבד את כוחותיו הגדולים על לא דבר.

לשמור על כוח הברכה שלא תלך לאיבוד

וכן מסופר על הגאון **רבי מרדכי בנט ע"ה**, שאמר פעם לאדם שהיטיב עמו שיקנה כרטיס הגרלה בעל מספר מסוים ובעזרת ה' יזכה בגורל בסכום הגון. אותו אדם רצה לנסות את הבטחת הצדיק, וערך בביתו גורל ואכן עלה בגורל אותו מספר. אולם בגורל הגדול האמיתי לא עלה הכרטיס האמור בזכיית הגורל, ובא להתלונן בפני הגאון שלא התקיימה ברכתו. כיון ששמע הגאון איך שגם בביתו ערך גורל כדי לבדוק את כח ההבטחה, השיב הגאון ואמר, כיון שכבר השתמש בכוח הברכה באותו גורל מיותר שערך בביתו, שוב לא היה בכוח הברכה לעזור בגורל האמיתי.

השפע יורד לעולם כשהוא כלול מטוב ורע לשמור ההשפעה שלא תלך לדבר שאין בו ממש

ביאור העניין הוא, כי כל השפעה יורדת לעולם

המגפה נעצרה מכח ברכת הצדיק

אפשר לומר עוד שבא אהרן הכהן להודיע כי ההצלחה שלו היא מכח ברכת משה רבינו ע"ה שציווה לעצור המגפה ולכן חזר ואמר למשה רבינו כי המגיפה נעצרה. כח זה נמצא בכל הדורות שכן 'איתפשטותא דמשה בכל דרא', ובכל דור מגינים הצדיקים על המקום מכל צער ומגפה. ועוד יותר מכך מצינו כי גם האמונה בברכת הצדיק ממשיכה ברכה להינצל מהמגיפה, כאשר מסופר כי פעם בשעת מגיפה שהפילה חללים רבים, הכריז הרה"ק בעל ייטב לב ע"ה כי כל מי שיסתכל בצורתו לא יאונה לו כל רע, ואכן התפרסמו דבריו בערי האזור ורבים נהרו להביט בצורת קדשו כדי להנצל מהמגפה, וכאשר הבחין הרה"ק בבני אדם העומדים ומתבוננים בו תמה לפשר מעשיהם, וכשהשיבו לו שהם מבקשים להנצל ממוות בזכות הסתכלותם בפניו, תמה לפשר הדבר כי אינו זוכר שיצא דבר זה מפיו, אמנם התיישב בדעתו כי אם אמנם יצא כן מפיו בודאי תתקיים הבטחתו ותעמוד להם הזכות, ואכן זכו להינצל מכל רע ככל היוצא מפי הצדיק.

זכות הצדיק מגינה

עוד מסופר, הפוסק הנודע רבינו דוד הלוי ע"ה בעל טורי זהב, כיהן ברבנות בקהילה היהודית בעיר לעמברג, והגעתו לעיר זו כרוכה היתה בסיפור מצער, כי מתחילה היה נוהג רבנותו בעיר אחרת, וברוב התמדתו בתורה היה הוגה בלימודו בבית המדרש עד השעות המאוחרות בלילה, ובקומו מתלמודו היה חלש ועייף מאד, ובשובו לביתו היה נכנס לפונדק המקומי להשיב את נפשו בכוסית משקה, לימים נודע לאנשי העיר שהרב יושב לשתות במקום מושבם של פחותי העיר, ומשכך גירשו את רבם הגדול מן העיר, ואז יצא מעירו ונעשה לרב בעיר לעמברג. ברבות הימים פרצה מגיפה ל"ע באזור לעמברג, ונפלה פתקא משמיא בעיר לעמברג, ונמצא כתוב בה 'וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבד' (ישעיה לז לה), ואכן בעיר עצמה לא היה אף מקרה רע ח"ו, וניצלו כל יושבי העיר בזכות הצדיק.

מכך יש לנו ללמוד על כח הברכה והשפע היורד משמים לכוון מעשינו לתורה ומצוות ושם יראה ברכה והארה. כך גם מקובל בשם צדיקים שכל הנאותיו של אדם קצובות לו מראש, ולכן יש להיזהר שלא להנות הנאות מיותרות כדי שלא להפסיד את ההנאות על דברים שאין בהם ממש, ובכך יהיה באפשרותו לקבל את השפע הנצרך לו בכל הענינים. וכמו שמצוי שאדם מתברך מפי הצדיק, ואחר כך בצאתו הוא הולך ונהנה מאכילה ושתיה וכדומה, וכל כוח הברכה הולך לאיבוד באותן הנאות של שטות.

תבשרנו בשורות טובות

אהרן הכהן בא לבשר למשה רבינו בשורה טובה כי נעצרה המגיפה

ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. ויהיו המתים במגפה וגו'. וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה (יז יג-טו). כתוב במשלי (טו ל) 'שמועה טובה תדשן עצם', לפיכך אל ימנע אדם טוב מבעליו מלבשר טובות, כי כן דרך אדם טוב לבשר בשורות טובות. וזה שמצינו אצל אהרן הכהן שנשלח על ידי משה רבנו להקטיר קטורת ולעצור בכך את המגפה מישראל, ואכן רץ אהרן אל תוך הקהל כשהמחתה בידו ובכך נעצרה המגפה מעליהם. כשמתבוננים בפסוקים רואים כפל לשון 'ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה', ושוב לאחר פסוק אחד נאמר 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה', וכבר עמדו בשאלה זו רבים ממפרשי התורה.

יתכן לפרש הפסוק, שאהרן שב אל משה ובישר לו שהמגפה נעצרה, ואחר שמתחילה נעצרה המגפה כמו שכתוב 'ותעצר המגפה', אבל אהרן הכהן לא אמר די בכך שמנע את המגפה מעל ישראל, אלא טרח לשוב ולבשר בשורה טובה זו למשה רבינו, וזהו שנאמר 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה', כלומר בשובו אל משה רבינו סיפר לו כי המגפה נעצרה מעל ישראל, כי ביקש לבשר לו את הבשורה הטובה.

לב בנים על אבותם - השפעת מעשי בנים על האבות הקדושים

ריבוא נשמות, וענף לוי הצמיח אף הוא שלשה ענפים שהם גרשון קהת ומררי, מקהת יצאו ארבעה ענפים עמרם יצהר חברון ועוזיאל, וענף יצהר הלא הוא ענפו של קרח.

הפוגם בענף פוגם בכל האילן וכן להיפך במעשה טוב

מאחר וכל ענף הנפגם אינו נפגם לבדו אלא פוגם בכל האילן וכן להיפך, נמצא כי אם היה קרח מכשיר מעשיו היה גורם קדושה לכל הענפים הקדושים שיצא מהם עד לאילן הגדול יעקב אבינו ע"ה. אז היה נדרש בו 'קרח' טהור, 'בן יצהר' שהיה מאיר לעולם כזהרים, 'בן קהת' שהיה מקהה שיני כל רואה גדולתו ומעלתו, 'בן לוי' שנתלוה מיום לידתו לקדוש ברוך הוא בכמה מעלות.

אך עכשיו כשחטא קרח ועבר על אחד מי"ג עיקרים של האמונה שהיא האמונה במשה רבינו ע"ה שהוא אב לנביאים, שכן בטענתו רצה לומר שנבואת משה רבינו ע"ה אינה אמת ח"ו ושעשה על דעת עצמו. וכשכפר במשה רבינו ע"ה החליף את ענף הקדושה שלו לטומאה רחמנא ליצולן, ולא רק הענף שלו נהפך לטומאה, אלא עוד גרם נזק לאבותיו מדור לדור עד שהגיע הפגם ליעקב אבינו ע"ה, אבל מאחר שיעקב אבינו ע"ה התפלל שלא יזכר שמו על מחלוקתו לא נגע בו הפגם. ודבר זה הוא לטובתו של קרח, שכן אם היה הפגם נוגע בקדושת יעקב אבינו ע"ה שהוא גוף האילן לא הייתה לו תקומה ולא חלק בעולם הבא והיה נכרת מהקדושה, אבל עתה כשלא הגיע הפגם לשורש, לא ניתק החבל ונשאר אחוז בשורש ויש לו תקנה.

על דרך זה פירש הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ע"ה מדוע ביקש משה רבינו ע"ה שירדו חיים שאולה, הלא לשם ההוכחה כי לא בדה מליבו הדברים, די היה בירידתם לשאול באופן העל טבעי שקרה עם פתיחת פי הארץ, אם כן לשם מה היה צורך שירדו

וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קֵהַת בֶּן לֵוִי (טז א). כתב רש"י: ולא הזכיר בן יעקב, שביקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט ו) 'ובקהלם אל תחד כבודי'. והיכן נזכר שמו על קרח, בהתייחסם על הדוכן בדברי הימים, שנאמר (דה"א ו כב-כג) 'בן אביאסף בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל'.

האור החיים הקדוש מביא דרשת חז"ל בסנהדרין (קט:): 'קרח' שנעשה קרחה בישראל, 'בן יצהר' בן שהרתיח עליו את כל העולם כזהרים, 'בן קהת' בן שהקהה שיני מולידיו, 'בן לוי' בן שנעשה לויה בגיהנם. שואלת הגמרא: וליחשוב נמי 'בן יעקב' ויידרש בו בן שעקב עצמו לגיהנם, מבארת הגמרא שבעניינו של יעקב כבר ביקש רחמים על עצמו, באמרו (בראשית מט ו) 'כסודם אל תבוא נפשי אלו מרגלים, 'בקהלם אל תחד כבודי' זה עדת קרח.

מקשה האור החיים כמה שאלות, ובדבריו שמעיד עליהם 'ולהאיר אור תורה אסדר ב' ג' גרגרים מסתרי תורה' מבאר, כי כל אחד מנשמות בני ישראל הוא ענף קדושה היוצא מאילן הגדול והקדוש של כללות ס' ריבוא נשמות ישראל, ומי שעובר על מצוה אחת פוגם במעשיו, ועוקר את ענף נשמתו מהקדושה ומכניסו אל הטומאה, רחמנא ליצולן.

אילן זה תחילתו באדם הראשון שכלל כל זרעו, וכשחטא פגם בכל זרעו הכלולים בו, עד שהאבות הקדושים התבררו בבירור אחר בירור בניסיונות שעמדו בהם, עד שנוולד יעקב אבינו ע"ה שהייתה מיטתו שלימה, שהוא בשלימות כמו שרמזו (ב"מ פד). שופריה דיעקב אבינו ע"ה מעין שופריה דאדם הראשון, כי אכן יופיו הרוחני של יעקב אבינו ע"ה היה נקי וזך כמו יופיו של אדם הראשון בטרם חטא ונחשך אורו. נמצא כי שורש האילן מיעקב אבינו ע"ה וממנו יצאו י"ב שבטים 'שבטי י-ה עדות ישראל' ומהם נתפשטו ויצאו ענפים רבים ששים

ורוחניות, בסור מרע ועשה טוב, בדברים שבין אדם למקום ובין אדם לחברו, בכל פרטים אלו ככל שמוסיף בהם ובקדושתם מוסיף קדושה לכל השורשים אשר מהם יוצא ענף הקדושה שלו ומאיר נשמת אבותיו ע"ה.

כל מצוה הנעשית ע"י בני ישראל נמשכת מכח האבות ומוספת בהם קדושה

עוד בזה גילה נפלאות בעל התפארת שלמה ע"ה (ויקהל ד"ה ויקהל-הב'), כי בכל מצוה שעושה יהודי בכל הדורות נוספת זכות זו על אברהם אבינו ע"ה, שכיון שכל ישראל כלולים בו שכן ממנו יצאו כל אותם הדורות, נמצא שכאשר עזב גילולי אביו ובא לחסות תחת כנפי השכינה גרם בכך שבכל הדורות יעשו בניו ובני בניו מצוות ומעשים טובים, ממילא כל זכות שיש לישראל גם בימינו כל מעשה קדושה והידור שעושה יהודי מוסיפה זכויות על אבינו אברהם ע"ה. וכמו כן שאר אבותינו הקדושים יצחק ויעקב המשיכו האלקות בעולם, שעל ידי עבודתם סללו דרך ומסילה להקל על הבאים אחריהם ללכת בעקבותיהם ולעשות כמעשיהם. משל ליער שאין בו שום דרך לעבור בו, ובא אחד ועשה דרך לעבור בו, אזי כל העולם עוברים באותו דרך שדרך הראשון, כן הוא בעולם הזה שהאבות הקדושים הם אלו הראשונים שהכינו עבורנו את הדרך אשר בה נוכל לעבור את העולם.

כן הוא הדבר בכל מידה ומידה טובה שמווד בה האדם, הרי הוא נמשך מכח האבות הקדושים וצדיקי הדורות ע"ה שהם המשיכו המידות לעולם הזה, כל צדיק וצדיק במידה המיוחדת לו. והנה תשלום שכר לצדיקים אלו, שכל פעולה שנמשך ממידותיהם הנעשה על ידי זרעם עד סוף העולם, הכל נמשך לנשמתם ומגיע תוספות קדושה לנשמתם כאילו הם עשו אותם, והדברים נפלאים.

חיים בדוקא. ומתוך כי בכך שירדו חיים שאולה נשארה בהם התקוה שיוכלו לשוב בתשובה, שהרי לאחר מיתה 'אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה' (קהלת ט'), ולכן ביקש שיישארו בחיים שתקבל תשובתם.

התלהבות עצומה תלהיב כל נפש כשידע שיש בכוחו לתת כביכול כח לאבותינו הקדושים

מענה בא הישמח משה ע"ה (סוף פרשת ויחי ד"ה הנה) ומאיר את העולם באור יקרות חדש ומחודש המלמדנו סוד מיסודות הקדושה שבידינו, ידיעת דבר הפכים בשוה, וממה שיש לרע נוכל לדעת דבר והיפוכו לצד הטוב, שכן מידה טובה מרובה ממידת פורענות (יומא עו.), אם כן, לאחר שהתגלה לנו שאם נכשל אדם במעשה עבירה הרי הוא גורם פגם בשורשו עד למעלה ראש ח"ו, מזה נדע שכל שכן משפיע האדם למעלה במעשיו הטובים, כי לכל יהודי באשר הוא, יש כח עצום זה לפעול במעשיו לטוב ולמוטב, ובכל מעשה שעושה ידע שלמרות היותו בעיניו שפל רוח, הרי שבמעשיו יכול הוא לעורר ולהוסיף קדושה עד לאבותינו הקדושים. מי פתי יאבד גדלות עצומה זו שנותנים לו מן השמים. זה הרי דבר שלא שייך להשיג בעיני בשר, הכיצד יכול אדם בקיימו את מצוות ה' להגיע גבוה כל כך עד שמשפיע במעשיו על האבות הקדושים שהיו רגלי המרכבה (ב"ר מזו).

אי אפשר לתמצת במילים את גודל הזכייה שיש בידינו להוסיף קדושה לאבותינו ואבות אבותינו עד האילן הגדול של יעקב אבינו ע"ה ולמעלה ממנו עד אדם הראשון, וכשיודע מזה, ההתייחסות שלו לכל מעשה דיבור ומחשבה נעשית בשימת לב פי כמה וכמה, ובכל פרט שמוסיף בקיום המצוה כהלכתה בכל דקדוקיה, בדחילו ורחימו, בשמחה של מצוה, במחשבה דיבור ומעשה, ברמ"ח איבריו וש"ה גידיו, ביראה ואהבה בכלל, שבפרט הם עבודת ה' במעשי גשמיות

י"א לאור ע"י מבין אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל
פניצב ועמוד: שוקי קני

שני צדדים ופקח

אב שיעמוד לימינה ויתן לה את התמיכה הכלכלית לקרת נישואיה, עליה לדאוג לעצמה לסכום בסיסי, שיהא לה עם מה להתחיל את חייה העתידיים. פרוטה לפרוטה הצטרפה, אך לידי חשבון גדול לא הגיעו פרוטות אלו, ובוודאי שרחוקות היו מסכומי הנדוניה שהיו מקובלים לתת לחתן באותם הימים.

עם הימים, לאחר שבגרה הנערה והגיעה לפרקה, ראתה את כל חברותיה מתארסות ונישאות בעוד היא נשארת רווקה וגלמודה. קשייה האמיתיים למצוא שידוך ראוי נבעו אמנם גם בגלל סיבות חיצוניות, אשר בין היתר היו מצד יתמותה ועניותה, אבל גם ובעיקר, בגלל שאיפתה האיתנה להנשא לבן תורה ותלמיד חכם ולהקים את ביתה עם אדם שיקדיש את חייו ללימוד התורה בהתמדה.

כדי להנשא לבן תורה, היה על הנערה להביא תמיכה כלכלית מצד משפחתה, לתת 'קעסט' הגון לחתן ולספק לו את כל צרכיו הגשמיים על הצד היותר טוב, מלבד נדוניה מכובדת כראוי לו. אלא שהיא הייתה יתומה, אביה לא היה בחיים ואילו אימה, האלמנה השבורה, הייתה חסרת כל. הנערה הבינה היטב כי אין מי שיכול לסייע לה להגשים את שאיפתה הנעלה.

השנים נקפו וחלפו, והנערה נשארה בודדה ועצובה. ובכל זאת היא לא הסכימה לוותר. היו שדכנים שהתדפקו על דלתותיה עם שידוכים שונים שהצהירו כי אין הם מבקשים

סיפר הגאון רבי יעקב קמנצקי זצ"ל: בעיירה מיר, המצויה על יד הגבול שבין מדינות פולין וליטא, התגוררה נערה שהתייממה מאביה בגיל צעיר. הנערה הייתה בת למשפחה צנועה וטובה שביום מהימים חרב עליהם עולמם. אביהם, ראש המשפחה, היה רתוק למיטתו במשך זמן רב עקב מחלה קשה שאחזה בו. בני המשפחה המסורים ניסו לדאוג לו ולהקל על מכאוביו, אך הוא דעך לנגד עיניהם.

ירושה כספית לא הניח האבא אחריו. אמנם במשך שנות חייו עבד האב לפרנסתו, כשכד בכד הקדיש שעות רבות מעתותיו לתורה. אלא שמני אותם ימים בהם נפל למשכב לא היה בידו את האפשרות להמשיך ולהתפרנס. התרופות והטיפולים עלו הון רב. הרופאים והרוקחים דרשו את שלהם עבור ביקורים ומיני רפואות שונים ומשונים, שאם כי לא הועילו כלום, אך עדיין נתבקשו לשלם עבורם מחיר מלא. עם פטירתו של האבא נוכחו בני המשפחה לראות כי הם נותרו חייבים סכומי כסף גדולים.

הנערה נחלצה לעזרה. מוכשרת הייתה במעשה ידיה, ואת משכורתה הצנועה חילקה לכמה חלקים: בחלק אחד השיבה את חובות העבר, בחלק השני עזרה לפרנסת בני המשפחה שנותרו ללא זן ומפרנס, ואת החלק השלישי שמרה וחסכה לעצמה, כנדוניה לקראת נישואיה העתידיים במזל טוב. ידעה הנערה היטב כי 'אם אין לי מי לי', והיות ואין לה

כיצד שולחים מכתב לאבינו שבשמים שמלוא כל הארץ כבודו? הנערה הכניסה את המכתב לתוך מעטפה סגורה, אשר עליה כתבה מבחוץ: "לאבינו שבשמים". יצאה אל עבר המישורים המוריקים שהקיפו את העיירה מיר, שם נעמדה והחזיקה את המכתב ברפיון כשהיא ממתינה למשב רוח. לאחר כמה דקות החל מזג האוויר להתערבל מעט, רוח חזקה החלה לנשוב, והנערה ניצלה את ההזדמנות: היא פתחה את ידה, המכתב החל להתעופף באויר, והיא מביטה אחריו ורואה את מכתבה נישא ברוח, עולה למעלה ונעלם עם האופק.

תחושה מרוממת הייתה לה בדרכה חזור לביתה. היא הרגישה כי המכתב התעופף ועלה למרומים, הגיע עד לכסא הכבוד, והקב"ה בוודאי יקבל את בקשתה.

ימים אחדים אחרי שיגור המכתב, יצא אחד מתלמידי ישיבת מיר הנודעה, רבי יצחק יחיאל דוידוביץ שמו, לשוח בשדה. הסוגיא בה עסק הייתה קשה וסבוכה, והוא ביקש לסכם לעצמו את מהלכי רבותינו הראשונים והאחרונים במנוחת הנפש והדעת. שמעתא בעי צילותא, והמרחבים סביב העיירה מיר התאימו לכך מאוד.

מהלך היה יצחק יחיאל לאיטו כששפתיו דובבות את דברי הגמרא והמפרשים. והנה תוך כדי שינון הסוגיא, לפתע צדו עיניו מעטפה סגורה שהיתה מונחת בין השיחים והאבנים. דומה היה לו כי משמים זיכו אותו במצות 'השבת אבידה', שמה יש בתוכה סכום כסף או אגרת החשובה לבעליה. יצחק יחיאל

ממנה ולא כלום. בדעתם לעבוד ולפרנס את הבית כמנהג בעלי בתים חשובים, ומוותרים הם על הנדוניה. אך הנערה לא נענתה להצעות המפתות, כשראתה וידעה שבאלו לא תוגשם שאיפתה הטהורה והזכה להנשא לבן תורה.

יום אחד, בעודה יושבת מכוונסת בעצמה ומהורהרת במצבה, החליטה הנערה לעשות מעשה לא שגרתי: לכתוב מכתב לאחד היחיד שיכול לעזור לה, הלוא הוא אבינו שבשמים. יודעת הייתה כי הקב"ה הוא שומע תפילת כל פה, אך היא ביקשה לעשות מעשה של ממש ולכתוב לו מכתב מפורט על מצבה ועל הישועה לו היא זקוקה.

על גליונות נייר פשוט רשמה הנערה את כל התפילות שהיו שגורות בפיה בשנים האחרונות. בכתבתה הרגישה הנערה שהיא פורקת את מטען הכאב והצער שנשאה בלבה. היא הסבירה לפרטי פרטים את העיכובים השונים שהם מנת חלקה בבואה לחפש את זיווגה הנכון. היא גם תיארה את סוג הבעל שאותו חיפשה כל כך בעקביות: בן תורה השקוע בלימודו בהתמדה והיא משוש חייו, אדם בעל מידות טובות ונעימות, שיראה את העיקר והנכון בחיים ויקים יחד עימה בית נאמן בישראל.

את מכתבה שנכתב בדם ליבה סיימה הנערה במלים: "אתה ה', אבי יתומים ודיין אלמנות, מפרנס עניים ומגביה שפלים, ודאי תוכל להענות לתפילותי ולמצוא עבורי חתן ראוי. אני סומכת עליך בכל עת ובכל שעה", והיא חתמה את שמה המלא ואת מקום מגוריה המפורט, ברחוב זה וזה שבעיירת מיר.

שהוא יוכל לשקוד על דלתות התורה יומם ולילה.

נטל הבחור את המכתב וחזר להיכל הישיבה, שם פגש בראש הישיבה, הגאון רבי אליהו ברוך קמאי זצ"ל, וביקש להתייעץ עימו. הבחור הושיט לראש הישיבה את האגרת, ואמר לו כי דומה עליו שזהו השידוך שלו, אלא שהוא מתלבט בשל העובדה שהנערה מבוגרת ממנו בשש שנים. ראש הישיבה קרא את האגרת בעיון ואמר כי הוא אכן מכיר את המשפחה והוא סומך את ידו על כך שדווקא נערה זו היא שתמוך בידו להשאר באהלי שם וביני עמודי דגירסא. תיכף נשלח שדכן אל הנערה ולא חלפו ימים רבים עד שהם נכנסו תחת החופה.

כפי שהנערה ייחלה, התעלה רבי יצחק יחיאל והגיע למעלות גדולות בתורה וביראה. לימים הוא התמנה למנהלה הרוחני של ישיבת מינסק, והיה לרבו של רבי יעקב קמנצקי שכאמור הוא זה שסיפר את הסיפור המופלא הזה, על האיש והאשה שזכו והשכינה סובבה את שידוכם בדרך פלא והייתה שרויה ביניהם תמיד.

על נוסח הברכה האחרונה בסדר השבע ברכות: **'מְהֵרָה ה' אֱלֹהֵינוּ יִשְׁמַע בְּעָרֵי הַיּוֹדָה וּבַחֲצוֹת יְרוּשָׁלַיִם. קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמֻחָה. קוֹל חֲתָן וְקוֹל פֶּלֶה. קוֹל מְצַהֲלוֹת חֲתָנִים מְחַפְּתָם וְנִגְעָרִים מִמְשַׁתָּה נְגִינָתָם,** הקשו המפרשים: מהו לשון הרבים 'מצהלות חתנים מחופתם', והרי בחתן אחד אנו עוסקים,

התכופף להרים את המעטפה ולהפתעתו ראה שהמכתב מיועד 'לאבינו שבשמים'.

היו אלו רגעים של חיבוט הנפש. יצחק יחיאל לא ידע את עצמו כדת מה עליו לעשות עם מעטפה זו. מחד גיסא הרי איסור יש לקרוא מכתב שנשלח בין אדם לחבירו, אלא שכאן לא היה זה מכתב לאדם כי אם לבורא עולם, ושוב אין איסור לקרוא את המכתב. ומאידך, חושב הוא לעצמו, גם אם אכן מותר לו לקרוא את התוכן שנמצא בתוככי המעטפה, וכי אין הוא מסוגל להתגבר על סקרנותו. כך היה עומד יצחק יחיאל וחושב לעצמו מה לעשות עם אותה אגרת שהתגלגלה לידו.

לאחר מחשבות רבות, הכתה במוחו המחשבה שמא מכתב זה נשלח על ידי אדם הזקוק לעזרה ובצורה כזו הוא מבקש מהקב"ה שיעזור לו. יתכן אפילו שמדובר בפיקוח נפש של ממש, ואין לו לעמוד על דם רעו. עוד יותר מכך, אם דווקא הוא מצא את המכתב בהשגחה פרטית, הרי זו ראייה שהוא יוכל לסייע לשולח האגרת. כיון שכן החליט הבחור לפתוח את המעטפה ולקרוא את תוכנה.

בהתפעלות עצומה קרא הבחור את דברי הנערה והתרגש עד דמעות מהכאב והצער שבהם נכתבה אגרת זו. הדברים היו יוצאים מהלב, כנים ואמיתיים ומדברים בעד עצמם. הבחור קרא את המכתב שוב ושוב, ולפתע הוא הבין שלא לחינם התגלגל מכתב זה דוקא אליו. אין זאת אלא לפי שזו האשה בדיוק אותה הוא צריך כדי להתעלות במעלות התורה ולשבת באהלה של תורה כל ימי חייו. הרי זו האשה הנכונה שתעשה הכל בכדי

עניין שזקוקים לו לברכה ולהצלחה. אמנם מבואר בספרי הקבלה שכל הישועות באים מצירוף של שני מזלות, ולכן צריכים שיהיה שתי פעמים צד, וזהו 'צד החתן וצד הכלה', ולכן היה דרכו להושיב את החתן בקרן זוית, חיבור של שני הצדדים, בכדי שיהיה שתי פעמים 'מזל טוב'.

והנה מבואר בספרים דבר נפלא, שקרח ביקש להפריד בין הדבקים ולהבדיל בין הצדדים, והוא מדויק בדברי רש"י, הן בלשונו (רש"י במדבר טז א): 'ויקח קרח - לקח את עצמו לצד אחד, והן בלשונו (שם פסוק ז): 'וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה', כי הנה שתי פעמים 'צד' עולה בגימטריא 'פקח', וזו השאלה על קרח ש'פקח' היה והכיל בתוכו את שני הצדדים, מה ראה לשטות זו שלקח את עצמו לצד אחד' בלבד, ובכך הפסיד לעצמו את מעלת השלום והשלוה שיש בכך שמתחברים שני הצדדים ('דבר צבי מערכת ג, ברכת אברהם').

ויש להסמיק לדברים הללו את דברי הרה"ק האביר יעקב זיע"א בספרו 'פתוחי חותם' שפירש את דברי הפסוק (במדבר טז א): 'וַיִּקְהָלוּ עַל מִשָּׁה וְעַל אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה קָהְלוּ עַל קָהֵל הַזֶּה, כִּי הִנֵּה קִרְחַת בְּמִלּוּי הוּא: 'קוף ריש חית', ושלשת האותיות האמצעיות: 'ו-י-י', בגימטריא כ"ו, כמנין שם הוי"ה, וזהו שטענו קרח ועדתו בדבריהם: ובתוכם ה' - ששם הוי"ה חתום בתוככי שמו של קרח, וזו הוכחה שהאמת עימו ולו יאתה הגדולה.

בשלמא על 'נערים ממשטה נגינתם', ניתן לומר שאלו הם הנערים הרבים המשמחים את החתן והכלה, אך מי הם ה'חתנים' בעוד שבחתן אחד אנו עוסקים.

ובאופן נפלא תירץ מרן חתם סופר זיע"א בחידושו על מסכת כתובות (ה): '**קול מצהלות חתנים מחופתם, תרי משמע, היינו שם י"ה השרוי עליהם, ונקרא גם כן חתן כביכול, כ'משוש חתן על פלה ישיש עליו אלהיה'** (ישעיה סב ה). וכוונתו כפי הנראה היא לדברי הגמרא במסכת סוטה (ז): '**דריש רבי עקיבא: איש ואשה, זכו - שכינה ביניהן**, והקב"ה המצוי ביניהם הוא החתן הנוסף, ומצהלות חתנים הוא שמחת החתן והקב"ה המצוי עימו.

הרה"ק רבי חיים אלעזר ממונקאטש זיע"א כותב בספרו 'דברי תורה' (מהדורה קמא, אות ז) מה ששמע מהרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א בעל 'דברי יחזקאל' בשם הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א בעל 'עטרת צבי' בעניין מה שמצינו שאמרו חז"ל בסוף מו"ק (כה): מנין לחתן שמיסב בראש, שנאמר (ישעיה סא י) 'כחתן יכהן פאר', מה כהן בראש אף חתן בראש, שהיה דרכו להושיב את החתן בסעודת השבע ברכות בראש בקרן זוית למעלה של השלחן, יען כי הקרן זוית היינו מחבר שני הצדדים יחדיו, וכן הוא הבחינה יחוד וחבור חתן וכלה. וידוע כי דבריהם הקדושים עמקו מני ים ומרמזים ביחודים עליונים. וכתב שם לבאר כי 'צד' עולה בגימטריא 'מזל טוב', ולכן נהוג אצל בני ישראל לומר ברכת 'מזל טוב' בכל התחלת

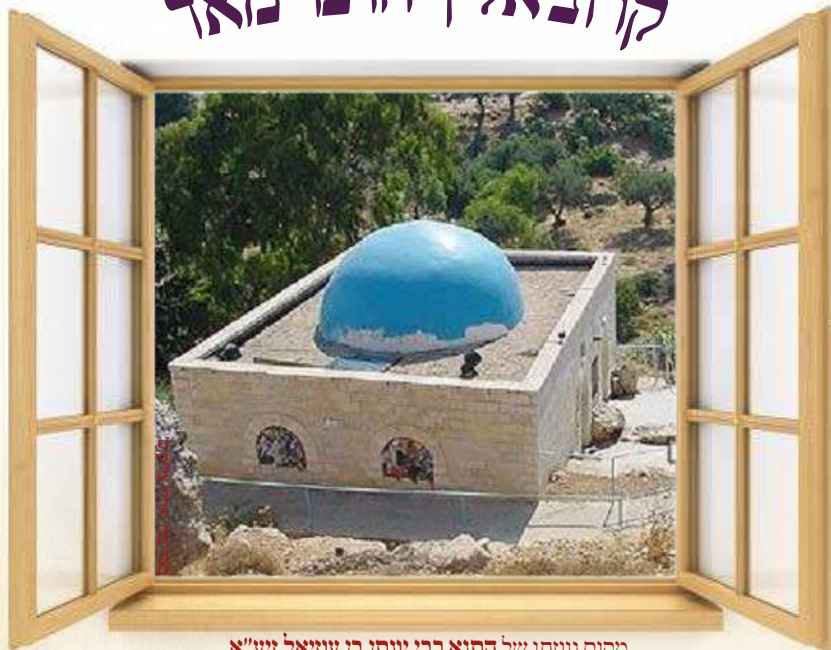
לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחיל' טל
אדמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיו
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של התנא רבי יונתן בן עוזיאל זיע"א

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך